

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

GLÅMSBIERG FRI- OG EFTERSKOLES ÅRSSKRIFT

DAG OG DÅD ER KÆMPERIM

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN
1 9 5 0

Medlemsliste 1. nov. 1950.

Æresmedlemmer:

Fru Anna Skriver, Glamsbjerg, og hr. lærer Christoffer Jørgensen, Jersore skole, Bogense.

Absalonsen, Gunnar, Dærupgård, Glamsbjerg.

— Richardt, Dærupgård, Glamsbjerg.

Adolfsen, Helene, Seden smedje, Seden.

Andersen, Aase, Birkelygård, Mesinge.

— Anders, Snave pr. Flemløse.

— Anders Andreas, Vedtofte mark, Turup.

— Ane Lise, Jordløse holme, Jordløse.

— Arne, motorværkstedet, Langeskov.

— Asger Juhl, Middelfart Venstreblad, Middelfart.

— Ejlif, Emtekær, Assens.

— Ejnar Borregård, konditor Hæstrup, Torvet 2, Faaborg.

— Eyvind, Storegade 53² th., Esbjerg.

— Erik, Tagemosegård, Stubberup, Assens.

— Finn Skov, Bred.

— Gerda, Skovstrup, Tommerup.

— Hans, Bryllegård, Knarreborg.

— Hans Bent, Lundagergård, Assens.

— Inga, Skovstrup, Tommerup.

— Inge Meta, Nakke Skovgård, Assens.

— Jørgen, Hårby Søndergård, Skanderborg.

— Kaj Holm, Bruunsgade 40¹, Aarhus.

— Karen E., Stationsvejen, Tommerup.

— Karl Ejnar, »Nørrevang«, Knarreborg.

— Kathrine, Bryllegård, Knarreborg.

— Povl, Glamsbjerg.

— Povl, Martofte.

— Povl Lindekilde, Frankfri, Fangel.

— Randi, »Corner«, Glamsbjerg.

— Ruth Helene, Flemløse.

Astrup, Kaja, lærerinde, Gørlev skole, Gørlev

Axelsen, Arne, Køng, Glamsbjerg.

— Kaj, Køng, Glamsbjerg.

— Knud Erik, Køng, Glamsbjerg.

— Marie, Køng, Glamsbjerg.

Bang, Ellen, Lucinahøj, Ørsted, Rørmosehus.

— Ingrid, Knarreborg.

— Lars, Helnæs, Ebberup.

- Bang, Ole, Verninge, Knarreborg.
 — Oluf, Helnæs, Ebberup.
 Beck-Nielsen, Birthe, Engkærgård, Dalby.
 — Jørgen, Engkærgård, Dalby.
 Benediktson, Ragnar, Aborghus, Assens.
 Berg, Astrid, »Alfredsminde«, Flemløse.
 — Helge, Jordløse.
 Berntsen, Kaj, Strærup, Flemløse.
 Bodi, Povl, Hedemarken, Refsvindinge.
 Boe, Alf, Bogtrykker, Glamsbjerg.
 — Jørgen, Helnæs, Ebberup.
 — Morten, Nørre Allé 35, Assens.
 Bomholt, Fru Aase, Refsvindinge.
 Borch, Lis, Hulkærvej 11, Søborg.
 Borne, Kirsten, Egneborg, Korinth.
 Broe, Fru Laura Jørgensen, Strandby, Haarby.
 Bruntze, Anders Jørgen, Brunsvig, Tommerup.
 Brøchner, Halvor, lærer, Vojens.
 Buch, Hans Peter, Basselund, Aarup.
 — Harry, Verninge, Knarreborg.
 — Povl Erik, Gadstrup, Nr. Aaby.
 Byrnak, Tage Pagh, lærer, Vejstrup.
 Bæk, Hans, Sandholt-Lyndelse, Højrup.
 Bøgh, Arne, »Lettehave«, Nybølle, Espe.
 Bøgner, Henning, Vester Aaby.
- Carlsen, Fru Anna, Ørsted, Rørmosehus.
 — Margrethe, Dalsgård, Trunderup St.
- Christensen, Aage E., Ebberup.
 — Anna, Haarby Linie, Haarby.
 — Bente, Glamsbjerg.
 — Carl Hededam, Kæmnerkontoret, Kauslunde.
 — Else, »Engbo«, Haarby.
 — Gudrun, Ebberup.
 — Gustau Møller, Glamsbjerg.
 — Hansine, Dreslette, Flemløse.
 — Ingrid, Holevad, Assens.
 — Jørgen, Nebsager Løkke, Hornsyld.
 — Jørgen Møller, dyrlæge, Aarup.
 — Karen M., Grevegården, Haastrup.
 — Karen Margrethe, Ægypten, Asperup.
 — Otto Møller, dyrlæge, Glamsbjerg.
 — Ove Høg, Skolevej, Glamsbjerg.
 — Tom, lærer, Farsø.
- Christiansen, Aksel, ostehdl., Glamsbjerg.
 — Povl, Nørregade, Glamsbjerg.
 — Fru Rigmor Mose, Carlsmindevej 9, Nyborg.
- Clausen, Kate, Aarø, Aarø Sund.
- Damgård, Aage, kommis, Nr. Aaby.
 — Anders, købmand, Søndergade, Glamsbjerg.
- Degn, Gerda, Bred St.
- Dinesen, Birthe, Køng, Glamsbjerg.
 — Johannes, Køng, Glamsbjerg.

Dreisler, Fru Inger, Enggårdsgade 16 B, Aalborg.
 Dreslov, Aksel Skov, journalist, Parmagade 39, Kbh. S.
 Drud, Carl, Vistorp, Glamsbjerg.
 — Emmy, »Grøften«, Naarup.
 — Karen, Realskolen, Nr. Aaby.

Ejlersen, Hans, Thorupgård, Fangel.
 Ellekjær, Harald, Glamsbjerg.
 Ellemann, Jørgen, Egely, Aarup.
 — Peder, Egely, Aarup.
 Eriksen, Fru Esther, Sdh. Lyndelse, Højrup.
 — Jens Oluf, sognepræst, Dalby.
 — Jørgen, Krengerupvej, Glamsbjerg.
 Esbensen, Johannes, lærer, Holmelund, Aarup.
 Esbjerg, Hans, Bukkeruplund, Glamsbjerg.
 — fru Marie, Bukkeruplund, Glamsbjerg.
 Espensen, Marie, lærerinde, Glamsbjerg.

Faurby-Pedersen, Fru Thyra, Carsten Hauchsvænget 10,
 Odense.

Filskov, Inger, Rinkenæs mølle, Rinkenæs.
 Fink, Frede, Brylle, Knarreborg.
 Foermose, Kaj, Foermosegård, Kaslund, Aarup.
 Frandsen, Else Marstrand, Dærup, Glamsbjerg.
 — Fru Esther, Skovledholm, Osager, Lejre.
 Frantzen, Fru Lydia, Bakkebo, Ebberup St.
 Fynbo, Frits Meyer, købmand, Søllinge, Pederstrup.
 Færch, Niels, Blære St.

Gabel, Anders Møller, Konsulent, Rødbjærggård, Hornbæk.
 Gormsen, Ella, Kirke-Søby, Flemløse.
 — Helge, Kirke-Søby, Flemløse.
 — Lars Peder, Kirke-Søby, Flemløse.
 — Laura, Kirke-Søby, Flemløse.
 — Simon, Kirke-Søby, Flemløse.
 Greve, Edel, Markskelslund, Knarreborg.
 Günthersen, Erik, Særslev, Jullerup.

Hansen, Fru Adelheid, Bromgård, Naarup.
 — Aksel B., cand. theol., Nordberggade 9, Kbh. Ø.
 — Aksel Præstekær, Brylle Mark, Knarreborg.
 — Anna, Kirkegyden 2, Assens.
 — Astrid, Allerupgård, Holbæk.
 — Bent Arne, Lundager, Assens.
 — Betty, Helnæs, Ebberup.
 — Birgit Mygind, Søgård, Helnæs, Ebberup.
 — Carlo, Haarby.
 — Ellen, Bromgård, Naarup.
 — Else, Assens.
 — Else, Helnæs, Ebberup.
 — Else, Strandby smedje, Haarby.
 — Fru Else Mose, Glentevej 6, Haslev.
 — Elsebeth, Højbjerggård, Naarup.

- Hansen, Ernst Bruun, Knarreborg,
 — Esther, Mindesborg, Holmstrup.
 — Eva Ejdrup, Glamsbjerg.
 — Gerda, Helnæs, Ebberup.
 — Grethe, Helgolandsgade 13, 4. Sal tv., Kbh. V.
 — Grethe Ejdrup, Glamsbjerg.
 — Grethe Ejlskov, Teglværksgården, Naarup.
 — Grethe Holm, Egensø, Martofte.
 — Gudrun, Ørsbjerg, Aarup.
 — Hans, Bavnehøjgård, Helnæs, Ebberup.
 — Hans Ejvind Holm, Mesinge.
 — Hans Højgård, Aa, Ebberup.
 — Hans Sigurd, Nr. Esterbølle, Bogense.
 — Herdis, Brøndstruplund, Uggerslev.
 — Fru Inga, Ellegård, Knarreborg.
 — Fru Ingeborg, Enggårdsgade 17, Kærby, Aalborg.
 — Fru Inger Margrethe, Højstrup, Havdrup.
 — Ingrid, Bromgård, Naarup.
 — Johannes, Bavnehøjgård, Helnæs, Ebberup.
 — Johannes, mekanikerlærling, arbejdsmd. Valdemar Hansen, Haarby.
 — Johannes Mader, Aaløkke budcentral, Vester Stationsvej 36, Odense.
 — Jørgen, Gummerup, Glamsbjerg.
 — Karen, Holte, Glamsbjerg.
 — Karen Bonne, Brylle, Knarreborg.
 — Karen E., Bromgård, Naarup.
 — Karen Margrethe, Bregnemose, Naarup.
 — Karen M., Vedtofte, Rørmosehus.
 — Kirsten, Bromgård, Naarup.
 — Kirsten, Bavnehøjgård, Helnæs, Ebberup.
 — Lars, »Christines-Minde«, Helnæs, Ebberup.
 — Margrethe, Strandby, Haarby.
 — Marie, Skaarup, Flemløse.
 — P., boghdl., Glamsbjerg.
 — Rita, Haarby linie, Haarby.
 — Ruth, slagterforretn., Turup.
 — Svend Aage, Bromgård, Naarup.
 — S. Bjørn, Stadfeldtsvej 11, Valby.
 — Sigrid, Glamsbjerg.
 — Tove, Knold, Glamsbjerg.
 — Villy, Old-gyde, Glamsbjerg.
 Harreby-Hansen, Bent, isenkræmmer, Kaalund, Rudkøbing.
 — Kirsten, K. F. U. K., St. Kannikestræde 19, Kbh. N.
 Hestbech, Grethe, Badstrup, Uggerslev.
 Hestholm, Karl, Hestholmgård, Assens.
 Honoré, Bothilde, Bukkerup, Glamsbjerg.
 Hornebo, Bent, Strandby, Haarby.
 Hviid, Peter, Timesgård, Ebberup.
 Høeberg, Jytte, Brigadevej 14², Kbh. S.
 Højberg, Else Marie, Krengerup, Naarup.
 — Hans Henrik, co. kbmd. Nielsen, Naarup.
 — Ole, Krengerup, Naarup.
 Høyby, Arne, Bøjden, Faaborg.

- Jacobsen, Karoline, lærerinde, Øsløfs friskole, Vesløs.
 — Vibeke, Haarby.
- Jakobsen, Hans, Nørrebjerggård, Flemløse.
 — Karl, Nørrebjerggård, Flemløse.
- Jensen, Aksel, Haarby.
 — fru Bodil Lebeck, Hjortekærvej 133, Klampenborg.
 — Chr. Lyth, Lille Hedegård, Veflinge.
 — Ellen Allerup, Ebberup.
 — Else Vedding, Ringstedvej 3, Glumsø.
 — Gunnar, Snave, Flemløse.
 — Gunnar, Præstevænget, Trunderup st.
 — fru Hansine Vedel, Hjørnegård, Trøstrup, Korup.
 — Henning H., Køgevej 5² tv., Ringsted.
 — Karen Kragelund, Brande.
 — Kirstine M., Stella Maris, Svendborg.
 — Martin, Danmarks Nationalbank, Kbh. K.
 — Ole, adr. Johs. Jensen, Brylle, Knarreborg.
 — Ove, Helnæs, Ebberup.
 — Ulrik Juul, uddeler, Vesterløkke brugsforening, Bjært.
- Jeppesen, Chr., Nørrebjerggård, Marslev.
 — Gudrun, Ll. Vistorp, Assens.
 — Inge, Ll. Vistorp, Assens.
 — Jørgen, Ll. Vistorp, Assens.
 — Rs., lærer, Rynkeby.
- Jespersen, Else, lærerinde, Skodborghus, Vejen.
 — Hans Aage, Højbogård, Nr. Aaby.
 — Kaj, Frøbjerg mark, Tommerup.
 — fru Lis, Vøjstrup skole, Nr. Broby.
- Jessen, Henning, Hesle Nygård, Rørmosehus.
- Johansen, Grethe, Skrinshave, Glamsbjerg.
 — Inge, Søndergade 58, Glamsbjerg.
 — Nathalie, Lindevej 4, Assens.
 — fru Ruth, Glamsbjerg.
- Jørgensen, Anker, Voldtofte, Flemløse.
 — Bent Lykke, Verninge sydmark, Knarreborg.
 — Claus P., Ebberup mark, Ebberup.
 — Elmer Frislund, Gerskov, Otterup.
 — Helge Lerche, adr. skovfoged Jørgensen, Vosbjerg, Naarup.
 — Inger Frislund, Gerskov, Otterup.
 — Johannes, købmd., Glamsbjerg.
 — Kirsten, Bylandsgård, Flemløse.
 — Lilly, Sdr. Esterbølle, Veflinge.
 — Margit, Uglebjerg Damgård, Rørmosehus.
 — Povl, Nørregade 11, Glamsbjerg.
 — Rs. Bjørnemose, Statsseminariet, Skaarup.
 — Verner, Lerbækgård, Padesø, Aarup.
 — Aage, Margård, Nr. Aaby.
- Karlsen, Grethe, Østergade 40, Rønne.
- Kej, Hans, Kirke-Søby, Flemløse.
 — Karen, Kirke-Søby, Flemløse.

- Knage, Else, Gummerup, Glamsbjerg.
 Knudsen, Thora, Bøgebjerg, Jordløse.
 Kobæk, Else, Bukkerup, Glamsbjerg.
 Kock, Jacob, Barsmark, Løjt-Kirkeby.
 Kristensen, Karen, Flagkærgård, Dalby.
 — K. Thøgersen, lærer, Hjelmsted, Brønderslev.
 — Simon Riber, Dalby.
 Kristiansen, Svend Aage, Iuldmægtig, Sdr. Skovvej 13, Vejle.
 Kruse, Aase, »Krogslund«, Kollund, Sønderjylland.
 Kuhlmann, Grethe, Nakke, Assens.
- Ladefoged, Hanne, Ladefogedgård, Flemløse.
 Landtved, Einar, Nyenstad, Pederstrup.
 Lange, Flemming, Krengerup, Naarup.
 — fru Mary, Søndergade 27, Glamsbjerg.
 Larsen, fru Agnete, Bullerup brugsforening, Agedrup.
 — Aksel, fabrikant, Skolevej, Glamsbjerg.
 — Anders, The East Asiatic Co., Ltd., Oriental Avenue, Bangkok, Thailand.
 — Anders, Strandby, Haarby.
 — Anne Marie, Vistorp, Assens.
 — Arne, Landevejen, Refs-Vindinge.
 — Arne Eg, lærer, friskolen, Højby.
 — Dagny, Bregnemose, Naarup.
 — Else, Bykærgård, Gummerup, Glamsbjerg.
 — Gunnar Planck, lærer, Døstrup, Sønderjylland.
 — Helga Marie, Højlund, Smejrup, Assens.
 — Helge, Strandboulevarden 36, Nykøbing F.
 — Holger Planck, Tougholm, Haarby.
 — Ida Eg, Skolevej, Glamsbjerg.
 — Johannes, Nr. Højrup, Skamby.
 — Jørgen, Næsgård, Assens.
 — Kaj, statsaut. revisor, Ane Katrinesvej 20, Kbh. F.
 — Karl Alfred, Bregnemose, Naarup.
 — Karl Henrik, Old-gyde, Glamsbjerg.
 — Kirsten, Brylle mark, Knarreborg.
 — Kirstine, Birkebæk, Haarby.
 — Knud, Munkebo, Dræby.
 — Knud Arnold, Glamsdalen, Glamsbjerg.
 — Knud Gert, Sandager maltgøreri, Assens.
 — Lise Eg, Skolevej, Glamsbjerg.
 — Marie Banke, Solmose, Strandby mark, Jordløse.
 — Marie Eg, Skolevej, Glamsbjerg.
 — Mogens, Helnæs, Ebberup.
 — Ole Eg, Skolevej, Glamsbjerg.
 — Petra, Bregnemose, Naarup.
 — Povl Eg, Teglværksvej, Glamsbjerg.
 — Ruth, Skolevej, Glamsbjerg.
 — Svend Eg, malermester, Glamsbjerg.
 — Svend, Bækgården, Voldtofte, Flemløse.
 — Tove, Godthåbsgade 48, Odense.
 — Aage, Ravedam, Knarreborg.
- Lauridsen, Jørn, Flemløse st.

- Lillebæk, Hans, Haarby.
 Lindegaard, hr. og fru lærer, Næs, Vordingborg.
 Linding, Tage, St. Kongensgade 64², Kbh. K.
 Lund, fru Birthe, Lundsgård, Horne.
 — Hans, Horne.
 — Karl, lærer, Mårkær, Sydslesvig.
 — Tove, Turup skole, Turup.
 Lyhr, Erna, Narup.
- Madsen, Aksel, Strærup, Flemløse.
 — Aksel, Herninggade 2 st. th., Kbh. Ø.
 — Arne, Snave, Flemløse.
 — Arne Find, Naarup.
 — Bent Kjærulff, Glamsdalen 32, Glamsbjerg.
 — Børge Lehrmann, Horne.
 — Else, Strærup, Flemløse.
 — Erik, Dreslette, Flemløse.
 — Erik Dragsbæk, Haarby.
 — Eva, Søholmshuse, Glamsbjerg.
 — Harry Dragsbæk, Haarby.
 — Jens Dragsbæk, Haarby.
 — Jens Chr., Snave, Flemløse.
 — Jørgen Lehrmann, Horne.
 — Kaj, løjtnant, Sdr. Hærtslev mejeri, Hjørring.
 — Karen Johnsen, Nellemose, Haarby.
 — Knud, Køng, Glamsbjerg.
 — fru Margrethe Østerby, Østerled 1 st., Odense.
 — Marie, Møllevvej, Haarby.
 — Mary, Ruerne, Flemløse.
 — Povl Erling, statsseminariet, Skaarup.
 — Svend Aage, Fjelsted, Harndrup.
 — Villy Grove, Haarby.
- Metzch, Jørgen, Løgismose skov, Haarby.
 Mikkelsen, Gerda, Bregnemose, Naarup.
 Mindegaard, Birthe, Koppenbjerg, Flemløse.
 — Jens Peder, Koppenbjerg, Flemløse.
 — Niels Juul, Koppenbjerg, Flemløse.
- Modvig, Vagn, Sdr. Omme st.
 Mortensen, Ejvind, Engholm, Dærup, Glamsbjerg.
 — Hanne, Genner.
 — Karl, Bregnemose, Naarup.
 — Vagn, Engholm, Dærup, Glamsbjerg.
- Mose, Bodil, Glamsbjerg.
 — Povl, handelsgartner, Glamsbjerg.
 — Svend, Glamsbjerg.
- Munk, Chr., Assenbølle, Bred.
 Mølgaard, Bjørn, V. G. T., Tarm.
 Møller, Anders Due, Tommerup kro, Tommerup st.
 — fru Gunhild, Petersgade, Kappel.
- Nielsen, Arne Kløcker, Birkende, Langeskov.
 — Bent, Ravnebjerg, Holmstrup.
 — Bent, Romerhus, Glamsbjerg.
 — Bodil, Ny Rosengård, Højrup, Glamsbjerg.

- Nielsen, Edith, Tinggyden, Ebberup.
 — Erik, Naarup.
 — Esther Aagaard, Nørregade 71, Glamsbjerg.
 — Eva, Højsgård, Jordløse.
 — fru Hanne, Carit Etlars allé 21, Esbjerg.
 — Inga, Stenbjerger mølle, Knarreborg.
 — Inge Kærsgaard, Ørsted Hestehave, Naarup.
 — Inge, Bækgaard, Aasum, Odense.
 — Inger, Dreslette, Flemløse.
 — Inger, Mosedal, Knarreborg.
 — fru Ingrid, Staby efterskole, Ulfborg.
 — Jens J., lærer, skolen, Fuglebjerger.
 — Johannes, forpagter, Mindegård, Skydebjerger, Aarup.
 — Karen, lærerinde, Glamsbjerg.
 — Knud, Dreslette, Flemløse.
 — Leon, boghdlr., Tyge Krabbesvej 5, Kbh. S.
 — Mogens, Snave, Flemløse.
 — Mogens, brugsforeningen, Helnæs, Ebberup.
 — Otto, Naarup.
 — Povl, Tjenergården, Frøbjerg, Rørmosehus.
 — fru Signe Stenbæk, Mariendalsallé 1, Slagelse.
 — Sigurd, Stenbjerger mølle, Knarreborg.
 — Tage Grønfeldt, Gedved seminarium, Horsens.
 — Vagn, Nørregade, Glamsbjerg.
 Nørgaard-Sørensen, fru Ellen, Glamsbjerg.
 Nørregård, Lars, Mygind, Assens.
 Nørslund, Herluf, Koppenbjerger, Flemløse.
 — Johannes, Koppenbjerger, Flemløse.
- Olesen, Mogens, Haarby.
 — fru Tove, f. Ellemann, Glamsbjerg.
- Olling, Karen, Nordskov, Martofte.
- Olsen, Erik, Holte, Glamsbjerg.
 — Jørgen, Vestmarksgården, Ringsted.
 — Kaj, Refs-Vindinge mosteri, Refs-Vindinge.
 — Kaj Renbo, Gerskov, Otterup.
 — Mogens Lykke, Teglværksvej 5, Glamsbjerg.
 — Ole, Holtegård, Fole.
- Ottosen, fru Ingrid, brugsforeningen, Espe.
 Oxenvad, Karen, lærerinde, Pasopvej 61, Svendborg.
- Pallesen, Esther, Sig.
- Pedersen, fru Astrid Mose, Nygade 23, Nakskov.
 — fru Doris, Føns skole, Nr. Aaby.
 — Einar Lindegård, Gummerup, Glamsbjerg.
 — Ejvind Oxe, Prags Boulevard 4², Kbh. S.
 — Ellen, Storkegård, Højbjerg, Glamsbjerg.
 — Else, Holmstrup.
 — Else M., Højsgård, Haarby.
 — Erik, Dærup brugsforening, Glamsbjerg.
 — Erling, Lykkegård, Gamby.
 — Gerda, »Mean«, Vejstrup.
 — fru Grethe Birkemose, Glamsbjerg.
 — Gunnar Oxe, lærer, brugsforeningen, Ryslinge.

- Pedersen, Hans, elektricitetsværket, Knarreborg.
 — Henry, Lykkegård, Gamby.
 — Inger Marie, Sandager, Assens.
 — Johannes, Brylle, Knarreborg.
 — Johannes, læge, Jernbanegade, Brørup.
 — Jørgen Peder, Damgård, Flemløse.
 — Lise Birkemose, Nørregade, Glamsbjerg.
 — Mogens, Vesemose, Flemløse.
 — Møller Voigt, Rubenlund, Oure.
 — Peder Arne, arkitekt, adr. bygmester Rs. Pedersen, Glamsbjerg.
 — Povl, Dærup brugsforening, Glamsbjerg.
 — Povl Ankersten, Margårdvej 16, Nr. Aaby.
 — Tove, Lille Lambæksgård, Middelfart.
 — Verner, Horne.
- Petersen, Erik, Egeløkkevej 1¹, Hjallesø.
 — fru Inger Brixtofte, Grundtvigs højskole, Hillerød.
 — Kristian, Højme, Holmstrup.
 — fru Gudrun, Højbjerggård, Glamsbjerg.
 — fru Sigmond, f. Ellemann, Haarby linie, Haarby.
 — Vita, Brøckdorff, Martofte.
 — Aase Voigt, Rubenlund, Oure.
- Pilegård, Erik, Strandgade, Haarby.
 — Esther, Bøjden, Faaborg.
- Poulsen, Annelise, Bred mejeri, Bred.
 — Elly, Brylle, Knarreborg.
 — Gerda, Fraugde mark, Marslev.
- Povlsen, Ellen, Køng, Glamsbjerg.
- Rabølle, Lars Peder, Sandager Vestergård, Assens.
- Rasmussen, Aage, kontrolassistent, Aa, Ebberup.
 — Alfred, Vedtofte Møllegård, Rørmosehus.
 — Alfred, Halstedgård, Rørmosehus.
 — Bent, Akkerup skole, Haarby.
 — hr. Olav og fru Bodil, Maskinfabrikken, Ullerslev st.
 — Edel, Rørmosegård, Kirke-Søby, Flemløse.
 — Edith, Hesbjerg, Skalbberg.
 — Elly, bageriet, V. Skerninge.
 — fru Else, f. Pedersen, Køng, Glamsbjerg.
 — Gert, Snavemølle, Flemløse.
 — Hans Bloch, Skovgård, Gummerup, Glamsbjerg.
 — Hans Brodal, »Corner«, Glamsbjerg.
 — Hans Erik, Ny Visbygård, Ullerslev.
 — Gunnar, Helnæs, Ebberup.
 — Gunni, Skovshøjrup, Odense.
 — Grethe, Knarreborg st.
 — Grethe, Rørmosegård, Kirke-Søby, Flemløse.
 — Harry Forsberg, Verninge, Knarreborg.
 — Inger Elise, Skjoldemosegård, Tommerup.
 — Inger Margrethe, Brylle, Knarreborg.
 — Jens Møllerhøj, Holmdrup, Skaarup.
 — Jørgen, Trætholm, Glamsbjerg.
 — Karen Margrethe, ostehdlr. Christiansen, Glamsbjerg.
 — Knud Erik, Toftemarken, Knarreborg.

- Rasmussen, Kurt, Snave, Flemløse.
 — Steffen, Flemløse.
 — Svend Aage, Barløse, Assens.
 — Thea, Højergård, Nr. Broby.
- Ravn, Anders Peder, Damgård, Glamsbjerg.
- Rich, fru Eva, Krengerup, Naarup.
- Risbjerg, Anne Marie, Haarby.
 — Elsebeth, Haarby.
 — Jakob, Haarby.
 — Niels, Haarby.
- Rose, Povl Hansen, Haarby.
- Rosenlund, Tage, Ryslinge.
- Ruegård, Inge, Flemløse.
- Samuelson, Tage, adr. Hans Nielsen, Strandgade, Haarby.
- Schmidt, fru Kirsten, Bellmannsgade 20 st., Kbh. Ø.
- Schou, Ruth, Chr. IX's gade 23, Odense.
- Sigerstrøm, fru Agnes, Horne mejeri, Horne.
- Simonsen, A. J., kontorchef, Vesterbrogade 175¹, Kbh. V.
 — Dagmar, Naarup.
 — Inge, Naarup.
 — Karen, Naarup.
 — Lilly, Nærumgård børnehjem, Nærum.
 — Margit, Gummerup, Glamsbjerg.
 — Sigurd, Naarup.
- Skjoldemose, Emma, Barløse, Assens.
 — Karen, Knarreborg st.
- Skovhøj, Carl Bay, Mellemgade 4, Tønder.
 — Jenny, Bøjden, Horne.
- Skriver, Anker, skolebestyrer, Stige, Odense.
 — fru Esther, gymnastiklærerinde, Hjallesøvej 98, Odense.
 — M., skolebestyrer, Nørregade, Odense.
 — Vagn, ekspeditionssekretær, Psykopatanstalten, Herstedvester, Glostrup.
- Skræp, Peter, Tjørnely, Naarup skov, Naarup.
- Skytte, Ellen, Lundegaard, Gummerup, Glamsbjerg.
 — Inger, Lundegaard, Gummerup, Glamsbjerg.
- Sloth, Marie, »Egholm«, Sandager, Assens.
 — fru Martha, »Egholm«, Sandager, Assens.
- Stenderup, Henning, Tjørnely, Glamsbjerg.
 — Johannes, Tjørnely, Glamsbjerg.
- Storm, Knud Erik, Assenhøjgård, Helnæs, Ebberup.
 — Mary, Lindegård, Helnæs, Ebberup.
 — Sara, Assenhøjgård, Helnæs, Ebberup.
 — Svend, Ørsbjerg, Aarup.
- Svensson, Jytte, Dærupvej, Glamsbjerg.
- Sørensen, fru Bitten, f. Ellemann, Fredericia.
 — Henning, Vester Assels, Øster Assels.
 — Johanne, Botofte, Tranekær.
 — Povl Skovgaard, Vesterdal, Nr. Aaby.
 — Ruth, Hjerup, Assens.
- Tellerup, Aase, Fogedgård, Naarup.

- Therkildsen, Aksel, Mejeriet »Enghave«, Ebberup.
 — Erik, Mejeriet »Enghave«, Ebberup.
 Thode-Carlson, Jørgen, Barløse-Taarup, Assens.
 Thorndahl, Kirsten, »Digeskolen«, Welt, Garding, Syd-Slesvig.
 Thorslund, Karen, Grimsbjerg købmandsforretn., Naarup.
 Thuesen, Gerda, lærerinde, Hostrupsvej 11, Odense.
 — Signe, skoleleder, Sdr. Boulevard 38 D, Odense.
 Thøgersen, Flemming, Glamsbjerg.
 — Inge, Glamsbjerg.
 Tofte, Povl, Sandbjerggård, Refs-Vindinge.
 Top, Jens Ove, Rungsted statskole, Rungsted kyst, Sjæll.
 Tornhøj, Preben, Bøjden mejeri, Faaborg.
 Traun, Edel, postassistent, Middelfart.
- Walther, Karsten, Kølstrup.
 Weilby, Alfred, bager, Glamsbjerg.
- Zachariassen, Erik, Klipleve præstegård.
- Østerby, Ellen, Køng, Glamsbjerg.

GLAMSBJERG FRI- OG EFTERSKOLES

AARSSKRIFT

Dag og Daad er Kæmperim

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

1950

ANDELSBOGTRYKKERIET I ODENSE

INDHOLD

Gunnar Olsen: Skolen og de unge	5
Ejnar Greve: En hilsen og en tak	10
Esther Skriver: Gymnastik	12
Jes Jessen: Raceproblemer i Sydafrika	15
Gunner Planck: Ved et glas	18
Jes Jessen: København—Kapstaden	21
Karen Agnete Oxenvad: Jul i Grønland	30
Karen Nielsen: Peter Kobæk	32
Gunnar Olsen: Jørgen Kej	33
Hilsener	35
Nyt om gamle elever	41
Marie Olsen: Fra november til november	45
Gunnar Olsen: Lærerskifte	53
Fortegnelse over efterskolen 1949—50	56
Fortegnelse over eksamensholdet 1950	57
Regnskab for året 1949—50	59
Bestyrelsen for elevforeningen	60

Skolen og de unge.

Som så meget andet af vor kultur stammer også begrebet *skole* fra det gamle Grækenland. Den græske betydning af ordet var egentlig *fritid*; jeg gad nok vidst, hvad vore dages elever vil sige, når de hører, at skole betyder fritid; det er jo ikke netop den betydning, de lægger i ordet. Men det, der for grækerne var tale om, var fritid fra legemligt arbejde og da især en fritid, der anvendtes til åndelig syssel, altså bl. a. til opdragelse og undervisning. Arbejdet satte man ind for at tjene til livets opretholdelse, til det daglige brød, og på den måde blev skolen et overskudsfænomen, som jo enhver form for kultur er det. Er mennesket i den grad optaget af blot at skaffe sig det tørre brød, at det kræver alle kræfter, bliver der ikke tid eller energi tilovers til kulturelle fremskridt, altså heller ikke til skole.

Over for dem, der tvivler på, at der i det hele taget har fundet fremskridt sted, kan det være fristende at pege netop på dette, at mens det tidligere var forbeholdt nogle få at have fritid fra det legemlige arbejde, fritid til åndelig syssel, så er dette gode nu hele folkets eje. Derfor er skolen blevet en faktor i folkets liv, oven i købet en faktor af høj værdi. Vi finder det gavnligt, at barnet tilbringer hele syv år på skolebænken, ja den just afgåede undervisningsminister, som viste sin reform- og fremskridtsvilje ved at lægge op til spanskrørets afskaffelse, og det var jo nok kommet en postgang for sent; jeg har i alt fald aldrig i de 22 år, jeg har været lærer, set spanskrøret i anvendelse i opdragelsens tjeneste — den samme undervisningsminister røbede planer om at udvide børneskolen med et tvungent

8. skoleår. Omregnet vil det sige, at man i sin barndom får undervisning i op imod 10.000 timer! Der må da kunne læres noget i så mange timer, og det bliver der naturligvis også, — *hvor* meget afhænger af lærerens undervisning og elevernes evner.

Alligevel synes vi jo slet ikke, at barnet er »udlært«, når det forlader skolen. Det må nok også være det, der har foresvævet hr. Bomholt, men endda tror jeg, at det ville være yderst uheldigt med endnu et tvungent skoleår, i hvert fald så længe man ikke er parat til at give det et helt andet indhold end den sædvanlige skolegang. Det må ikke være en fortsættelse i samme skure, og det må det ikke, fordi børnene i den alder, hvori de nu forlader skolen, er ved at være skoletrætte.

Skoletrætheden må ikke forveksles med dovenskab. Det er en lidelse, der naturligt indtræder på dette tidspunkt. Børnene er ved at blive voksne, det spirer og gærer så småt, der opstår trang til forandring, som jo bl. a. vil kunne understrege, at de virkelig ikke længere er små børn. Foruden trangen til forandring gør også frihedstrangen sig gældende sammen med en vis overtro på, at uden for skolen kan man gøre, hvad man vil. Det nytter ikke at tale til børnene om, at også det praktiske liv har sine bånd, at selv mor og far er bundet på alle leder og kanter og har tusinde hensyn at tage. Enhver må nu engang gøre sine egne erfaringer, og derfor vil det være urimeligt at forholde de 14-årige denne erfaring endnu et år.

Lader man dem derimod slippe ud, så de kan baske så småt med de spæde vinger, så vil det for det første gavne dem ganske utroligt i fysisk henseende. Der sker mere med dem i et halvt eller helt år som stuepige hos mor eller som karl i bedriften derhjemme end i den tilsvarende tid på skolebænken. I løbet af få måneder kan vi se en gennemgribende forskel på dem, vi beholder i skolen, fordi de vil læse videre, og deres jævnaldrende kammerater, der slap ud i det praktiske liv. Det er et spørgsmål, om det halve

eller hele år er nok; to eller tre år vilde utvivlsomt være bedre; men det er helt sikkert, at nytten af denne tid borte fra skolen vanskeligt kan overvurderes.

Skal skolen da være lukket for de unge? Nu blev vi jo lige enige om, at man på ingen måde var »udlært«, når man var færdig med børneskolen. Og det er både vist og sandt. Men det skyldes især det forhold, at der er en mængde oplysning, som man slet ikke er moden til at tage imod i barneårene. Man har simpelthen ikke gjort de erfaringer, der er en nødvendig forudsætning for at forstå, hvad det drejer sig om. Det er en af årsagerne til, at man aldrig bliver færdig med at lære — man lærer, så længe, man lever — dette, at man ustandseligt gør nye erfaringer, der er bestemmende for vort forhold til livet. Det er klart, at jeg véd mere om ægteskabet nu end for 16 år siden, da jeg giftede mig; det har bl. a. min kone sørget for. Og hvad jeg véd nu, kunne ingen nok så klog mand eller kvinde have lært mig på forhånd, havde de end talt længe og inderligt med mig. Det ville jo have været som at tale med en blind om farverne.

Men der kommer meget snart en tid, da de unge kan møde med nye erfaringer, med ny indstilling til tilværelsen, der gør det muligt igen at lære dem et og andet. De har opdaget, at *skole betyder fritid* fra adskilligt, der ikke altid er lige behageligt. Måske er det fritid fra den endeløse ensomhed alene midt i en stor roemark, måske er det fritid fra opvaskebaljen, hvor nye stabler af tallerkener synes at marchere op, når man mener at øjne ende på arbejdet.

Man har også haft mulighed for at erkende, at det faktisk ikke er alle problemer, man kan klare selv. Lidt mere kunne man nok tåle at lære i dansk og regning, et fremmedsprog var det også rart at kende lidt til, og nål og tråd og sav og høvl er det heller ikke af vejen at kunne håndtere til husbehov. Måske kunne noget af det, man tumler med, klare sig, dersom det blev set i en ny belysning, hvad enten det nu bliver læreren, der deler ud af

sine erfaringer, eller det bliver kammeraterne, man tager ved lære af.

Endelig er vel også værdigheden som ung blevet hævdet så vidt, at man kan være bekendt at gå i skole engang igen, ja måske kunne det ligefrem tjene til at slå denne værdighed yderligere fast. Da efterskolerne kom frem, kaldtes de mange steder for fortsættelsesskoler. Jeg tror, at navnet efterskole eller ungdomsskole er bedre; navnet har også en psykologisk betydning, som man ikke skal lade hånt om.

Og så betyder det uendelig meget, at skoletrætheden er forsvundet som dug for solen. Nu møder man op med fornyet appetit, alene fordi man har fået tid til at blive åndelig sulten. Det gør det lettere for os at holde skole med de unge i den alder.

Hvad vi vil med dem? Ja, det ligger jo allerede i meget af det, der ovenfor er sagt. Selvfølgelig skal vi gøre dem klogere og dygtigere, og alene det er en stor opgave. Bedst var det, om vi kunne fastslå hos dem bevidstheden om, at *skole betyder fritid*. Det at gå i skole er et privilegium, man har frem for dem, der kun har tid og kræfter til dagen og vejen.

Vi skal ikke gøre dem færdige, og kan heller ikke, så lidt som vi kunne det i børneskolen. Måske kan vi give dem appetit på livets rige bord og lære dem at vælge blandt de mange retter det, der tjener livets fremme. Vi vil også gerne hjælpe dem til at blive danske mennesker ved at synge vore danske sange, læse for dem af vor rige litteratur og fortælle for dem af vort folks historie.

Det siges, at vort folkelige liv er inde i en krise, at så uhyre mange ting holder mennesker borte fra møder og sammenkomster. Blandt alle de mange forklaringer på årsagerne hertil og forslag om, hvorledes der kan rådes bod derpå, synes jeg, man glemmer tanken om, at folkeligt liv er den brede front, som ethvert menneske må vende mod sine medmennesker. At det, det først og fremmest kommer an på, er den måde, hvorpå du kommer andre i møde. Hvis folkeligt liv begrænses til kredse — større eller min-

dre —, hvor ingen føler sig hjemme, hverken første, anden eller tredje gang de kommer der, er det ikke underligt, om folkeligt liv dør ud. Den bredt favnende indstilling, hvor andre mødes som medmenneske, landsmand eller medkristen, det er den absolutte betingelse for en blomstring af vort folkelige liv. Kunne vi på ungdomsskolen vejlede de unge til en sådan indstilling, havde vi vel endnu løst en opgave, der er lagt hen til os. Sammenfatter vi det foran sagte, kan det udtrykkes således, at vi anser ungdomsskolens hovedopgave for at være den at hjælpe de unge til at leve, som verslinjen siger: »Med øjet, som det skabtes, himmelvendt, lysvågent for alt skønt og stort herveden!«

Under indtryk af, at vi i det sidste halve år har oplevet, at to af skolens elever i en ganske ung alder har sat livet til ved en ulykkelig hændelse, således som det er omtalt andetsteds i dette skrift, vil jeg gerne føje noget til. Det var begge prægtige unge mennesker, som syntes at have en lys fremtid for sig, og som man med rette ventede sig meget af. Vi her på skolen kunne ikke undgå at komme til at holde af dem og havde den glæde, at netop de to syntes at gå ud i livet med de bedste forudsætninger og den bedste vilje. Og så har nu døden på sin tilsyneladende ubarmhjertige måde brudt det hele af.

Så uforstående, vi står over for dette, lærer det os dog, at vor opgave i ungdomsskolen går dybere endnu. Det er noget, vi ikke taler så højt om, fordi det kun er så lidt, vi kan give, og fordi vi må overlade til ham, der råder for liv og død, at bestemme, hvad der skal komme ud deraf. Men vort sigte her kan udtrykkes i fortsættelsen af den verslinje, som tidligere er nævnt: »Med øjet, som det skabtes, himmelvendt, lysvågent for alt skønt og stort herveden, *men med de dybe længsler velbekendt kun fyldestgjort af glans fra evigheden.*«

Kan skolen møde de unge med dette, skal det nok vise sig, at skole betyder fritid.

Gunnar Olsen.

En hilsen og en tak.

Da elevforeningens formand bad mig som 25 års jubilæum — tænke sig, at det ord nu kan hæftes på os — om et par ord til elevskriftet, svarede jeg straks ja.

Nu fortryder jeg det næsten. Ikke at jeg ikke gerne vil sende en hilsen og en tak både til vor gamle skole og til mine kammerater, det vil jeg meget gerne, men hvordan skal jeg i en kort artikel få sagt, hvad der bør siges, og hvad jeg gerne vil sige. — Det kan jeg ikke, men jeg kan sende en hjertelig hilsen.

Det er underligt nu at få rettet blikket tilbage — 25 år tilbage — og så genkalde ansigterne i erindringen. Det hele får liv og bliver nærværende, det er, som det kun er nogle dage siden, vi sad på skolebænk og lyttede. Der er stemmer, jeg kan høre, og der er ord, jeg kan huske, og der er billeder i mit sind, som står tydeligt endnu. Vi var bare en lille flok, derfor var kammeratskabet måske særlig godt. Da vi rejste, gav vi hånd på, at vi ofte skulle mødes igen. Det er ikke sket, løfter gives lettere, end de holdes, og vi er spredt vidt om i landet, jeg véd knap hvor, men måske var det værd nu, da 25 år er gået, at prøve, om vi kunne samles på vor gamle skole. — Den er naturligvis ikke helt mere, som den var. Det kan den ikke være, døden har gjort sin høst. Han, der mere end nogen anden var Glamsbjerg Fri- og Efterskole for os, er nu kun i vort minde, men der vil Skriver også altid leve. Hjemløse vil vi dog ikke føle os på skolen, i hvert fald ikke, så længe fru Skriver, frk. Nielsen og frk. Espensen er ved den eller

i dens nærhed, og jeg tror, de altid vil glæde sig over at hilse på gamle elever.

Tanken går nu uvilkårligt særlig til fru Skriver; jeg er sikker på, at alle mine kammerater er med deri, når jeg siger tak for de lykkelige, gode, glade og frugtbare ungdomsår, som vi fik lov at få på skolen hos jer. De betød noget, og de betyder noget for os den dag i dag. Tak!

Kære kammerater, tankerne går ofte tilbage, skal vi ikke prøve, om vi i år kan komme selv til elevmødet -- det skylder vi vor skole, og vi skylder os selv det.

Ejnar Greve.

Jeg vil også gerne ønske det bedste for skolen nu, og så véd jeg ikke bedre at ønske, end at den må evne at sikre sig en plads i sine elevers hjerter, som vor skole formåede det hos os.

Gymnastik.

Det véd vist enhver, der har kendt min far, at gymnastik og det ungdomsarbejde, der knytter sig dertil, havde en stor plads i hans hjerte. Far holdt af gymnastik på en sådan måde, at det smittede af på hans omgivelser. For mit vedkommende fik det afgørende betydning for livet, og det falder mig derfor ganske naturligt her i årsskriftet at skrive noget om det arbejde, som jeg tog i arv fra min far.

Gymnastik hører skolen til. Hvorfor? Fordi gymnastik er som en slags frikvarter i skolens andet arbejde. Her får man udløsning for den trang og lyst til bevægelse, som vel de fleste børn ejer. Barnet skal have lov til at boltre sig, men rigtignok under en sådan form, at det opdragende moment slår igennem. Jeg véd vel, at mange, også skolefolk, er tilbøjelige til at negligere denne opfattelse af gymnastikken og i stedet slår den i hartkorn med ren og skær kropsdyrkelse. For den, der selv har stået under en vilende, krævende og kærlig ledelse, er det svært at forstå en sådan negativ indstilling. Gymnastik er et middel i opdragelsens tjeneste, når lederen ser og holder af mennesket og ikke bare tænker i krop. Megen fornuftig tilrettelagt gymnastik er omsonst, når kærligheden til barnet mangler. Hvor den slår ud i lys lue, er gymnastikundervisningen som den levende fortælling i skolestuen. Da opleves gymnastikken, og da fornemmes den ikke bare som noget, man nødvendigvis skal igennem. Nogen tror, at man klarer undervisningen bare med at være livlig. Før eller siden må man erkende det livliges fallit på bekostning af den levende

undervisnings nødvendighed, betinget af umiddelbar kærlighed til barnet. Den, der kan sit gymnastiske kram og føler sig bundet til barnet som til sin næste, har også chancen for at vinde barnet og dermed muligheden for vejledning i opdragelsesperioden. Vejledning ikke blot med hensyn til dannet optræden, men i langt højere grad indre dannelse. Jeg underkender slet ikke de gode kropslige resultater, som mangan gymnastikfremvisning er udtryk for; det skal afgjort med; man *må* da fryde sig over smuk gang og ranke rygge, flotte spring og meget mere; men det gør ondt, når præstationerne er komplet blottet for varme og liv.

Det er betegnende, at det i sin tid var den danske folkehøjskole, der ikke blot tog gymnastikken ind i sin faste skoleplan, men også tog arbejdet op med delingsføreruddannelsen, vel vidende, at den, der skal påtage sig gymnastikundervisningen, også må styrkes gennem det levende ord. Først da bliver gymnastikken et middel i opdragelsens tjeneste, og først da er der skabt grundlag for et arbejde, der går hånd i hånd med f. eks. det, der er det centrale i den danske friskole. Friskolebarnet og gymnastik hører sammen, men kun der, hvor undervisningen ikke blot er dygtig, men tillige levende. Levende ud fra menneskesyn og kærlighed til barnet.

Hvis friskolen erkender gymnastikkens nødvendighed, vil der ganske naturligt følge et gymnastikungdomsarbejde i nær tilknytning til skolen. For mange er det svært at slippe barnet, når det har sagt skolen farvel, og derfor får det et naturligt tilbud om fortsat tilhørsforhold i det folkelige ungdomsarbejde. Hvad der kan komme ud af det, kender jeg så godt som nogen ved eksempler fra mange unge, men især ved selvsyn og selvoplevelser i min barndom. Dette ungdomsarbejde kunne simpelt hen ikke undværes, om ikke noget skulle gå i stykker for os. Barndommens oplevelser i gymnastiksal og skolestue flyttedes over i gymnastik- og ungdomsforeningen med praktisk

gymnastik to aftener om ugen og foredrag i ny og næ. Og som det gik derhjemme, er det også praktiseret i mange, mange år rundt omkring i de danske sogne. Hvor det levende ord og gymnastikken tager hinanden i hånd i vore gymnastik- og ungdomsforeninger, har de unge fået et ståsted, hvor der er trygt at være. Ikke trygt på den måde, at man undgår alle vanskeligheder og straks får en klar mening om liv og indhold, men trygt alligevel, fordi man er inde i et folkeligt fællesskab.

Når vi tager de unge ind i foreningsarbejdet, er det ganske simpelt, fordi vi tror, at de er nået til den periode i deres liv, hvor alt gærer, og afklaring er tiltrængt. Dette sidste opnås måske aldrig; men tilbudet skal være der, om ellers folkeligt indstillede foreningsledere har forstået deres opgave.

Gymnastik er en god igangsætter. Hvor det praktiske arbejde går med liv og lyst i en forening, hvor selv den mindste af de små og udygtige har mulighed for at vinde med i fællesøvelserne, er der skabt grundlag for arbejde med et videre perspektiv. Og da gælder det, at man er sig sit ansvar bevidst. Jeg vil vove at påstå, at delingsførers og foreningsleders ansvar er ikke mindre her end lærerens i skolen. Ikke sådan at forstå, at delingsførere og foreningsledere selv skal klare den åndelige føde; nej, de skal blot klare sig linjen i det folkelige arbejde og sørge for det fornødne ved enten at slutte sig til de skoler eller de mennesker, man folkeligt har tillid til.

Gymnastik er et middel i opdragelsens tjeneste, ikke et mål. Hvor den bliver et mål i sig selv, ender vi i den rene motionsgymnastik, ballet eller dramatik, som vi desværre ser det alt for ofte nu om stunder med de udenlandske bevægelsesformer, der strømmer ind over vort land. Den folkelige gymnastik derimod, der giver sig udslag i bevægelsesformer i overensstemmelse med vort danske særpræg, er midlet i et højere måls tjeneste, ja, i barnets og den unges opdragelse til levende mennesker.

Esther Skriver.

Jes Jessen, født 1924 i Jejsing, landmand, elev på Frederiksborg højskole og præliminærkursus i Glamsbjerg, eksamen 1947. Soldat. I 1949 til Sydafrika som arbejdsleder på en farm, fik for lille løn, en tid mejerist, men kom så med en norsk hvalfangerflåde som maskinpasser. Blev i begyndelsen af 1950 lagerforvalter på Nordisk Instrumentfabrik i København. Har nu fået et halvt års orlov fra fabrikken for efter opfordring fra Norge at tage med på hvalfangst igen.

Raceproblemer i Sydafrika.

I september døde Sydafrikas store statsmand, Jan Smuts. Hvor stor betydning denne gamle boergenerals bortgang vil komme til at få, kan næppe overses i dag, men at Den sydafrikanske Union nu står overfor at skulle tage afgørende bestemmelser med hensyn til raceproblemet, er der ingen tvivl om. Om man så kan træffe de rigtige afgørelser uden denne mands medvirken, vil tiden vise.

Afrikanerne (navnet på de hvide i Kaplandet) hævder altid — vel nok for at retfærdiggøre sig —, at medens de hvide kolonister i Amerika fordrev indianerne og bragte dem på grænsen til at uddø, så har de få tusinde indfødte i Afrika i løbet af 300 år formeret sig med rivende hast, så de i dag tæller ca. 8 millioner eller ca. fire gange de hvides antal. Denne kulturelt og socialt lavtstående og uvidende masse rejser imidlertid et alvorligt problem, og situationen tilspidises yderligere ved, at til de 8 millioner indfødte kommer ca. 1½ million »farvede«, som hovedsagelig består af indere, kinesere og mulatter.

De to millioner hvide sidder i dag inde med kapitalen og magten og vil nødtigt give slip på den. Størstedelen af de indfødte er slaver, skønt ordet ikke bliver brugt, og

lever halvsultende i byernes slumkvarterer eller i utætte skure omkring gårdene på landet.

Man kan godt forstå, at kommunismen trives sådanne steder, men hvad skal man gøre, for at verdens »juvelskrin«, landet med den rige undergrund, ikke falder i hænderne på en revolutions sejrherre? — Man har åbenbart kun to veje at vælge imellem: At holde de indfødte med magt nede i uvidenhed og fattigdom og trække grænsen endnu skarpere op mellem sort og hvid, eller gennem oplysning og uddannelse søge at forbedre deres kår, så de med tiden kan opnå ligestilling med den hvide mand.

Det ene er dårligt og det andet ikke godt.

Generalen og politikeren Jan Smuts har gennem en lang årrække søgt at forbedre de indfødtes kår, og under hans ledelse lykkedes det også for regeringen i årene fra 1939—48 at få indført en række bestemmelser til fordel for alle indfødte og farvede. I 1948 måtte Smuts imidlertid trække sig tilbage til fordel for den tidligere reformerte præst, dr. Malan, og i ham fik Sydafrika en af de indfødtes mest uforsonlige modstandere til førsteminister.

En række bestemmelser blev straks gennemført, hvoraf mange i høj grad minder om dem, der i sin tid blev gennemført overfor jøderne i Tyskland.

En af de uhyggeligste er »Pasloven«, som deler alle indbyggerne i tre kategorier: Europæere, indfødte og »farvede«. Det statistiske departement udsendte folk til alle egne i landet, og det afhang så fuldstændig af den enkelte »optæller«, i hvilken bås de forskellige skulle placeres.

Derefter tog loven fat på den praktiske udformning, og en række bestemmelser, der tog sigte på skarpt at adskille indfødte og europæere, blev sat i kraft.

En indfødt måtte således ikke mere stille sig i kø sammen med hvide mennesker. I togene måtte de kun rejse på 3. klasse, og ventesalene blev udelukkende forbeholdt de hvide, ligesom bænkene i parker og lignende steder. Sam-

tidig blev også en »umoralshedslov«, der forbød ægteskab mellem sorte og hvide, gennemført.

En mand fra Nordeuropa kan i første omgang dårligt forstå afrikanernes fremgangsmåde, men ved nærmere eftersyn viser det sig, at de allerfleste afrikanere heller ikke er begejstret for dr. Malan's strenge fremgangsmåde. Alligevel mener de, det er nødvendigt, dersom de og deres efterkommere stadig skal have eksistensmuligheder i det store, solrige land.

Blandt de indfødte findes enkelte begavede enere, men den langt overvejende del vil vel aldrig nogensinde komme på højde med den hvide mand, og hvordan de indfødte vil kunne klare sig uden de hvides førerskab, véd ingen i dag. De seneste efterretninger går ud på, at dr. Malan prøver på at fratage de farvede deres sidste smule stemmeret.

Situationen tilspidses fra dag til dag, og spiren til en ny krig er ved at vokse frem. Det gælder friheden for over 9 millioner mennesker og to millioner europæeres eksistens. De kommende år vil blive afgørende for Sydafrikas fremtid. Skulle det ske, at efterretningerne fra Sydafrika melder, at det, der i mange år har ligget og ulmet, bryder i brand, er det hver enkelts pligt nøje at overveje og sætte sig ind i de særlige forhold, der gør sig gældende i Sydafrika, før der tages parti og dømmes i denne sag.

Jes Jessen.

Ved et glas.

Det tager ca. $\frac{1}{2}$ time at sejle med motorbåden fra Helsingfors til Suomenlinna, en klippeø, der helt domineres af vældige nu forfaldne fæstningsanlæg og kasernebygninger, som er anlagt af russerne under deres regime i Finland 1809—1917.

Jeg var en aften i sommer med blandt bådens passagerer i selskab med tre andre: kollega Brøchner fra Vojens, med hvem jeg i et par uger havde berejst Finland, dernæst en Helsingfors-ingeniør, Pentti Lehmonen, som Brøchner og jeg en uges tid tidligere havde stiftet bekendtskab med på en søtur inde i landet, og som sammen med sin kone havde ofret sig helt for, at vi kunne få størst muligt udbytte ud af vort ophold i hovedstaden. Den fjerde var en yngre dame, hvis navn jeg ikke husker. Hun logerede hos ingeniøren og var dør blevet præsenteret for os to danskere. Denne aften, den sidste vi tilbragte i Finland, var hun taget med ud til Suomenlinna i stedet for fru Lehmonen, der var optaget.

Efter at have beset det store fæstningsterræn og manøvreret med de russiske kæmpekanoner, sluttede vi af i »Valhalla«, en restauration, der nylig var indrettet i en af de gamle bastioner. Ad en lang skyttegravslignende gang fandt vi ind i det rummelige lokale, hvor de røde sten i metertykke mure og hvælvinger, den diskrete indirekte belysning samt servitricernes middelalderdragter gav det hele en egen særpræget intimitet. Det finske og det danske flag kom på bordet, og vi nød nogle glas. Medens Brøchner og Lehmonen underholdt sig med hinanden, var jeg kom-

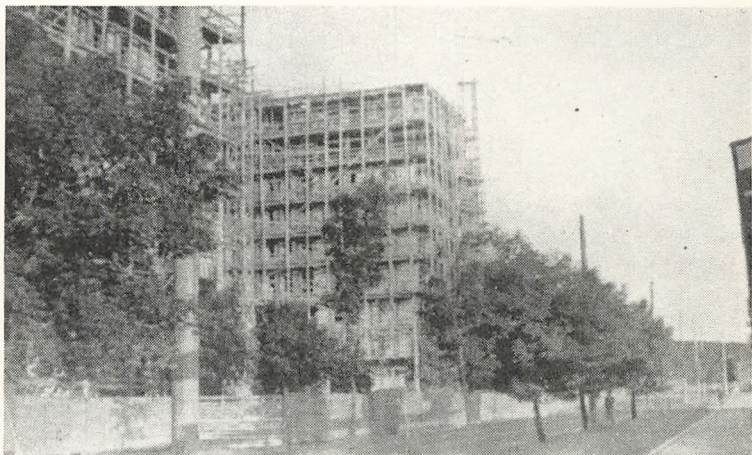

Fra kirkegården i Malax, österbotten.

met til at sidde ved siden af vor kvindelige ledsager. Det var lidt svært for os at tale sammen på grund af sprogvanskelighederne: jeg forstår som andre danske en hel del svensk, selv om jeg ikke kan tale det; hun havde det noget lignende, det for en dansker komplet uforståelige finske var hendes modersmål, men hun havde da lært noget svensk, så vi klarede os nogenlunde.

Hun fortalte mig, at hun var fra Viipuri (Viborg), den største by i det til Rusland afståede karelske område. Jeg fik hendes beretning om den hurtige flugt fra sovjet-soldaterne, da næsten al ejendom måtte lades tilbage. Senere, da finnerne ved tyskernes hjælp havde tilbageerobret Viipuri, forsøgte hendes far at tage fat på sit gamle arbejde i hjembyen, men det lykkedes ikke. Ved krigens slutning måtte Finland atter afstå Viipuri, og de tilbageflyttede indbyggere evakueredes igen skyndsomst vest for den nye grænse.

Nu boede hun alene i en stue hos Lehmonen's og havde arbejde i en gummifabriks laboratorium. (Der er stadig stor bolignød i Helsingfors, og alle ejere af større lejlig-

Der bygges i Tampere (Tammerfors).

heder må afstå værelser til et stort kontingent af de 300.000 karelerflygtninge).

Således fortalte hun da om alt det onde, hun og hendes familie havde gennemgået i disse krigens år, men det største indtryk på mig gjorde dog denne ytring: »Og den mand, jeg elsker, ligger i hellegraven.« Ja, hun havde i sandhed mærket krigens gru, men der var jo mange, der var stillet som hende; mine tanker gik uvilkårligt ud til de mange soldaterkirkegårde, vi havde set i hele Finland. I hvert eneste sogn står disse rækker af hvide kors, og hvert fortæller om en savnet. Vi havde flere gange stille gået og betragtet dem og læst nogle af de ukendte navne; nu talte de i erindringerne til mig på en anden måde, et eller andet sted står også *hendes* kærestes navn på et hvidt kors.

Hun brød pausen, idet hun løftede hovedet, tog sit glas, smilede til mig og sagde: »Men vi skal jo være glade.« Ja, livet skal fortsættes trods lidelser og tab, der må virkes og bygges op, og livsmodet, viljen til at leve i et frit land, den må og vil blive stående i Finland.

Gunner Planck.

København—Kapstaden.

Bellevue, Sydafrika, sept. 1949.

Jeg mødte i god tid på Dagmarhus, bagagen blev afleveret, og lidt urolig satte jeg mig til at vente, til bussen skulle afgå til lufthavnen. Man skulle jo nødig komme for sent, når endelig alt var i orden med hensyn til indrejsetilladelse, valuta, og hvad der ellers kræves nu om dage, før man kan tage ud på en længere rejse. — Jo, endelig snegler bussen sig af sted i den københavnske morgentrafik. Det er mandag, den 5. sept., og alle mennesker synes at have travlt med at indhente, hvad der ikke kunne nås på grund af den forudgående hviledag.

Den svejtsiske rutemaskine fra Stockholm er lige landet, og mekanikere er travlt i gang med at efterse, at alt er i orden, før den skal videre til Zürich. — Toldeftersynet er overstået i løbet af få minutter, og efter endnu et farvel til familie og venner går passagererne op i maskinen, hvor de får anvist pladser af stewardessen. Vi spænder sikkerhedsbæltet, og ganske langsomt kører maskinen frem til

start ad den brede cementbane. — Den standser et øjeblik, vender og farer hurtigere og hurtigere frem ad banen. Jorden svinder bort under os, og snart er vi ude over Øresund. Et sving ind over København, men byen er ikke til at kende igen. Der er en vidunderlig udsigt, og skønt luften er let diset, ser jeg ganske tydeligt Stevns bittesmå, tavlede marker, hvor efterårspløjningen allerede er i fuld gang. Falster og Lolland ligger badet i solskin, og efter at jeg en tid har prøvet på at lokalisere de sydfynske øer, opdager jeg pludselig, at vi allerede er over Tyskland.

Maskinen, Douglas D C-3, medfører 21 passagerer og holder en gennemsnitsfart på 420 km i timen. Besætningen er på 5 mand bestående af kaptajn, pilot, radiotelegrafist, steward og stewardesse. Man sidder blødt og behageligt, og besætningen gør alt muligt, for at passagererne skal befinde sig vel. Mens vi befinder os over Hamborg, får vi serveret frokost, men man har næsten ikke tid til at spise, idet man hele tiden opdager noget nyt nede på jorden. Floderne Main og Neckar slynger sig i det smukke landskab, og langt ude ses Rhinen, der er noget bredere.

Ustandselig skifter landskabet karakter. Et væld af floder, byer og veje mellem dyrkede marker og skove, der viser sig som mørkegrønne pletter. Først da jeg ser det store vandfald, som Rhinen danner ved Schaffhausen, er jeg klar over, at vi flyver over den svejtsiske grænse, og at vi om få minutter lægger an til landing i Zürich. I Zürich er der stegende hedt, men opholdet er kun kort, og så snart maskinen har fået tanken fyldt og passagererne udskiftet, starter vi igen på den uden tvivl smukkeste etape, Zürich — Genève.

Jo, det svejtsiske landskab er storslået. Søer, bjerge, dale, hvor floderne slynger sig på vej mod havet, og små dejlige byer. Til venstre ser jeg Luzern ved Vierwaldstättersøen og lidt sydligere det over 2000 m høje bjerg Pilatus. Men jeg må over i højre side for at se regeringsbyen Bern, og så hurtigt tilbage til venstre side for at få et glimt af Jung-

frau (ca. 4000 m) i Berneralperne. Lidt efter kan vi se Lauzanne og flyver så ud over Genfersøens mørkeblå vand, hvor kun skibenes kølvand bryder den spejlblanke flade og forråder, at det ikke er små legetøjsskibe af bakalit, der om et øjeblik kan blive taget op af en snavset drengehånd.

Fra Genève går turen videre over Sydfrankrig til Barcelona. Kl. 17.30 befinder vi os over den franske kyst ved Montpellier i en højde af 4300 m, og 1½ time senere lander maskinen på flyvepladsen ved Barcelona. Man mærker, det er Franco-Spanien. Alle rejsepas skal afleveres, og passagererne får påbud om ikke at forlade lufthavnen. Et par bevæbnede soldater holder vagt i hallen, hvor passagererne venter på, at maskinen bliver klar til afgang.

Næste mål er Madrid, men kort efter, vi har passeret floden Ebro, falder mørket på, og fra højsletten Ny Castilien ses ikke mange lys.

De fleste passagerer er faldet i søvn, men bliver vækket af stewardessen, der beder os om at spænde sikkerhedsbæltet. Nu mærkes også nogle kraftige ryk i maskinen. Jeg kigger ud og ser da nogle kraftige lyn flække himlen under os. Det er et pragtfuldt skuespil, men skønt maskinen flyver højt, ryster det meget i den. Tordenvejret må åbenbart forårsage mange af de såkaldte lufthuller, for af og til falder vi et stykke for kort efter at stige igen. Jeg ser en dame hale en stærk papirpose frem af en lomme i stolen, og flere følger hendes eksempel. »For luftsyge« står der på dem på forskellige sprog, og snart får stewardessen travlt med at bære ud. Der er på grund af vejrforholdene landingsforbud i Madrid, og efter at vi har kredset over byen i nogen tid, sættes kursen igen mod Barcelona, hvor vi så tilbringer natten i lufthavnens ventehal. Jeg havde taget mit fotografiapparat over skulderen, men pludselig får en opsynsmand øje på det og overfalder mig med en strøm af ord, som jeg — vistnok med rette — tyder som skældsord. Jeg prøver at forklare ham, at jeg med dette apparat umuligt kan tage billeder på denne tid

af døgnet. Men det hjælper ikke. Jeg må aflevere det og får det først igen i Lissabon.

Vi tager tidligt af sted, og allerede kl. 7 næste morgen er vi i Madrid, hvor man endnu kan se enkelte lyn. — Opholdet er kun af kort varighed, og snart efter er vi på vej til Lissabon, hvor jeg på grund af nattens forsinkelse skal vente i 12 timer.

Jeg nåede derfor at se lidt af Lissabon, Portugals hovedstad. Det er en tiltalende by, men noget snavset. I luften er der travlhed. De store atlantehavsskibere har deres udgangspunkt her, ligesom det er knudepunktet for en stor del af trafikken mellem Europa og Afrika.

Den dejlige svejtsiske maskine med det flinke mandskab og den gode betjening skal tilbage til Stockholm, og først henimod aften, mens de sidste solstråler farver Atlanterhavet rødt, afgår en af Pan Americans store 4-motors skibere til Dakar med 42 passagerer, en strækning på næsten 3000 km. Efter at vi har fået aftensmad, slås stolene tilbage, og vi falder omgående i søvn uden at tænke på, at vi befinder os i 5000 m's højde over Atlanterhavet.

Det er endnu mørkt, da vi om morgenen ved 4-tiden lander i Dakar. Det har regnet i nattens løb, og i den dårlige belysning kan vi ikke se vandpytterne på vejen til det nærliggende hotel, hvor vi får morgenmad. Kort efter går det videre til Monrovia i fristaten Liberia, og ved middagstid når vi endelig Accra på Guldkysten, hvor vi efter et godt middagsmåltid igen indtager vore pladser og flyver videre mod Leopoldville i Belgisk Kongo, hvor vi lander henimod aften.

Passagererne, der efterhånden er svundet ind til kun 12 mand, skal overnatte i Leopoldville, og en bus holder klar til at føre os til hotel Regina.

Jeg glemmer aldrig Leopoldville i den rige belgiske koloni. En dejlig varm aften og så broget et liv. Aldrig har jeg set så mange flotte amerikanske biler på én gang. Det ene store hotel ved siden af det andet, og så lange rækker

af indfødte, der solgte souvenirs bredt ud på et tæppe foran sig. Alt, lige fra slangeskind til små, fint forarbejdede ling af elfenben, men det er dyrt, og det tager lang tid at få dem til at sælge en vare til en rimelig pris, men for nogle lykkes det.

Jo, Leopoldville er dejlig, hvis bare Kongofloden ikke lugtede så meget.

Om morgenen bliver jeg vækket på en lidt ublid måde, idet to uniformerede mænd kommer farende ind i værelset til mig og med store armbevægelser og rivende tungefærdighed forklarer noget på fransk. Jeg er lidt forvirret, men forstår så meget, at jeg skal skynde mig til lufthavnen. Jeg får knap nok tid til at komme i tøj, før det i en privatvogn med stærk fart går til lufthavnen, hvor maskinen holder klar til start. — Senere får jeg at vide, at negeren, der skulle kalde på passagererne, havde glemt nummeret på mit værelse og var kommet ind på et forkert, hvorfra han var blevet jaget ud på en meget ublid måde. Klokkeren var næppe 4, og for ikke at komme ud for det samme to gange opgav han at finde mig.

Næste mål var Johannesburg, og jeg når kun lige at skimte Kongo langt bagude, før maskinen igen er over skydækket, der spærrer for udsigten. Gennem et hul i skyerne ser jeg snart tropeskoven og kommer uvilkårlig til at tænke på Stanley og Livingstone; jeg skammer mig lidt over at rejse gennem Afrika på en så behagelig måde.

Mit første møde med Syd-Afrika var ikke opløftende. Kalahariørkenens grå og triste flade byder ikke på store overraskelser, men de få passagerer er efterhånden blevet så godt kendte, at tiden ikke falder lang af den grund, og snart kan man skimte Syd-Afrikas største by, Johannesburg, omgivet af en krans af guldminer. På grund af nogle vanskeligheder med mine papirer må jeg blive i byen natten over. Det er jeg ikke ked af. Denne bys historie går ikke langt tilbage i tiden, men er trods det så meget mere interessant og eventyrlig. For kun ca. 60 år siden var Jo-

hannesburg kun en lille mineby, men i dag er den en af verdens fineste og mest moderne byer med næsten 800.000 indbyggere.

Dagen efter går det videre mod Cape Town (Kapstaden) i en sydafrikansk Viking-maskine, og vi nyder udsigten over det solrige, men lidt regnfattige land, hvor efterkommere af de gamle guldgravere og nybyggere arbejder på den unge nations opbygning.

Under mellemlandingen i Bloemfonten får vi »lunch«, og ganske tilfældigt kommer jeg til at sidde ved samme bord som en nordmand, lederen af den norske hvalfangst ved Sydpolen, bosat i Kapstaden, og på den måde kom jeg til at tilbringe min første aften i Kapstaden i et dansk-norsk hjem.

Efter endnu en mellemlanding kan vi endelig se Kapstaden ved foden af Taffelbjerget, et panorama som næppe noget andet sted i Afrika.

Det var 14. og sidste etape på den ca. 15.000 km lange tur. En vidunderlig oplevelse, jeg sent vil glemme. Mandag morgen endnu i København og fredag eftermiddag i Kapstaden, og så endda med store forsinkelser i Barcelona og Lissabon. En dyr tur, men pr. km tager en taxa i København over den dobbelte pris. Når man først har fået et lille indblik i, hvad det koster at sende en rutemaskine ud på en længere tur, undrer man sig over, at billetten kan fås til den pris i det hele taget, men det er klart, at priserne må længere ned, for ellers vil man på mange ruter komme til at flyve med halvtomme maskiner.

Oplevelser blandt mennesker i Sydafrika.

På min lille udenlandsrejse kom jeg i forbindelse med mange forskellige mennesker og mødte overalt stor hjælp-somhed. At folk var venlige og imødekommende, skyldes vist for en stor del min nationalitet. Men det er dejligt at mærke; og man føler en vis glæde — måske blandet

med lidt stolthed, hver gang man møder et menneske, der kender noget til dansk kultur og erhvervsliv, eller som har været på besøg i Danmark og er blevet begejstret for landet. — Men det kan jo også hælde, at fremmede, der hører, man er dansker, bare siger: »Albor snaps og smørrebrød« (Aalborg).

Danskere og specielt jyder kan man vist træffe overalt i verden. Et af mine morsomste »træf« havde jeg i Cape Town, mens jeg var ombord i en engelsk hvalfangerbåd. Historien begynder dog faktisk på en dansk eksercerplads. — Medens jeg var rekrut, havde jeg den uheldige vane at ville snakke med, når vor delingsfører instruerede os i våbenlære, skopudsning eller lignende. Sætningen: Hold De Deres kæft, 92! blev derfor til sidst nærmest et mundheld i hele delingen.

Medens vi nu lå og tankede hvalfangerbåden i Cape Town, ville skibskokken benytte lejligheden til at få ordnet en gammel skade på skibets køleanlæg og sendte derfor bud til et ingeniørfirma med et danskklingende navn. Da vi blev færdig med at tanke, gik jeg ind til skibets maskinchef, som tilfældigvis opholdt sig i kølerummet, og sagde, at nu var vi klar til at gå ud igen. Jeg så godt benene af en mand stikke frem under et af køleskabene. I næste øjeblik fik jeg et spark, og manden råbte: »Hold De Deres kæft, 92!« — En af mine soldaterkammerater havde efter hjemsendelsen fået arbejde som kølemontør i det danske firma.

I Sydafrika regnes det ikke for god skik at være i selskab med indfødte eller vise dem nogen som helst interesse. Jeg var derfor meget betænkelig, da jeg blev inviteret til at deltage i et festmåltid i nærheden af den farm, hvor jeg arbejdede. Min nysgerrighed sejrede dog til sidst, og jeg mødte til den aftalte tid. Opdækningen var just ikke indbydende, og min sult ikke særlig stor, men det er alligevel det måltid, jeg senest vil glemme. Det bestod af een ret, og denne ret var en elefantfod. Værten

havde inviteret 7 indfødte og mig, som skulle være aftenens hædersgæst. Vi satte os til bords alle 9 — eller rettere sagt lagde os omkring det åbne ildsted. Elefantfoden lå på et stort lerbæger, og jeg blev så bedt om at skære det første stykke af den og begynde at spise. Jeg undskyldte mig nu med, at jeg havde spist, og nøjedes derfor kun med et ganske lille stykke. Kødet havde en underlig lugt og smag, og det tog mig forholdsvis lang tid at spise det. De indfødte havde dog åbenbart bedre appetit, for de spiste det ene stykke efter det andet med larmende velbehag. Jeg brød tidligt op. — Nogle dage senere traf jeg værten. Jeg takkede for sidst og spurgte ham, hvordan man tilberedte sådan en fod, for jeg var klar over, at det ikke var efter den almindelige danske metode. Jeg vil her gengive fremgangsmåden, nøjagtig som værten forklarede mig den, i tilfælde af, at en af årsskriftets kvindelige læsere engang skulle få fat i en elefantfod hos slagteren, og opskriften kan måske også bruges til danske grisetæer. — Man skal finde et åbent sted, hvor jordbunden er lidt moseagtig, grave et hul på 2 eng. fod og lægge elefantfoden deri. Hullet jævnes igen, og man behøver så ikke at tænke på elefant de første 3—4 uger. Når den tid er gået, skal man samle sammen til et St. Hans-bål netop på det sted, hvor man formoder, foden ligger. Bålet tændes og brænder sagte i 4 timer. Derpå graves foden op, men da må man udvise stor forsigtighed, så den ikke falder fra hinanden. Det yderste hudlag kan nu med lethed trækkes af, og så er den endelig klar til at komme på middagsbordet. Nu bagt efter har jeg hørt, at den, tilberedt på denne måde, skulle smage akkurat som menneskekød, og at det er derfor, de indfødte sætter så stor pris på elefantfødder. Hvorvidt dette er rigtigt, skal jeg ikke udtale mig om.

Mit engelske gløsekendskab har aldrig været så omfattende, og man kan derfor godt komme i pinlige situationer, når man opholder sig i et engelsktalende land. Jeg var ikke så glad for mit første job, jeg havde i Sydafrika, og kig-

gede derfor hver dag ivrigt i de lokale aviser for at finde andet arbejde. En dag så jeg en annonce med overskriften: »Young Locumtender«, og jeg oversatte den straks som: »Ung lokomotivfyrbøder«. Nu har jeg, fra jeg var ganske lille, drømt om at blive lokomotivfører, og jeg mente straks, at jeg nu stod over for at se mine ønsker og drømme gå i opfyldelse. Springet fra fyrbøder til fører er jo ikke så langt, og i ånden så jeg mig allerede selv sidde — ganske vist som ældre mand — som generaldirektør for hele Afrikas »D. S. B.« Jeg styrtede derfor straks af sted til den opgivne adresse for at være første mand. Der var et virvar af kontorer i bygningen, men til sidst blev jeg dog vist ind til en ældre herre, som sad bag et stort skrivebord.

Jeg blev allerførst spurgt, om jeg var katolik eller protestant. Det voldte mig jo ikke større besvær at svare på det. Men det næste spørgsmål var betydelig værre, idet det lød: »På hvilket universitet har De været?« Jeg kiggede uforstående på manden, for jeg havde aldrig tænkt mig, at lokomotivfyrbødere i Afrika skulle være universitetsuddannede. Tavsheden virkede pinlig, og jeg fremstammede: »Glamsbjerg«, idet jeg tænkte på den tid, jeg var på kursus der. På det tidspunkt havde jeg dog vist allerede mishaget manden. I hvert fald sagde han, at pladsen allerede var så godt som optaget, men jeg ville måske høre nærmere. Da jeg gik ud, havde jeg en svag mistanke om, at der var noget galt. Jeg ringede derfor til en dansk kammerat og spurgte, hvad »Locumtender« egentlig betød. Jeg er den dag i dag glad for, at ingen så mit ansigtsudtryk, da jeg hørte ordet »hjælpepræst« i den anden ende af tråden.

Jes Jessen.

*Karen Agnete Oxenvad, født i Endrup
v. Bramminge, lærerinde på Grønland 1931—
33 og 1934—36, derefter i Hillerød og Tølløse.
1944—45 ved Glamsbjerg fri- og efterskole,
1945—46 i Otterup og siden 1946 ved Ida
Holsts Realskole, Svendborg.*

Jul i Grønland.

Man har bedt mig om at yde et lille Bidrag til Elevskrif-
tet i Aar, og jeg vil gøre det ved at fortælle, hvorledes
vi fejrer Julen i Grønland.

Det er fattigt, dette Eskimoens Land, men hvor er det
smukt; har man een Gang set det, hvor bliver da Erindrin-
gen kær. Og har man fejret Jul i Grønland blot een Gang,
hører den til ens kærester Minder.

En Dag — i Begyndelsen af December — besluttede
Provstens Børn, Kifakkerne, og jeg at gaa til Fjælds efter
Enebærris. Det var en Mandag, jeg husker det tydeligt,
for denne Dag har Kateketen, Læreren, i Grønland fri;
det er hans Fangstdag. Vi havde Proviant med: Amasætter,
smaa tørrede Fisk. Johan bar Bundtet i et Stykke Sejl-garn.
Viceprovstens yngste Børn, mine smaa Elever, hoppede
muntert og kvidrende af Sted. Forberedelserne var begyndt,
nu var det snart Jul! Omsider naaede vi Fjældet, hvor de
tætte Enebærris voksede. Mandfolkene plukkede Ris, Pi-
gerne Sortebær. Da vi havde faaet, hvad vi skulde bruge,
satte vi os paa et lille snebart Klippefremspring og spiste
Amasætter, Spæk og friske Sortebær. Hen under Aften
naaede vi hjem med vore Ris. Dagene blev snart korte og
mørke; — i flere Uger havde Solen ikke været over Fjæl-

dene, Sneen laa tykt overalt, og Julen nærmede sig. Og saa blev der Travlhed rundt om i alle de smaa Grønlanderhuse. I Skolen pyntede vi Juletræ for Børnene: et gennemhullet Kостейskaff, hvori der var stukket Enebærris! Hos Viceprovsten havde vi rigtig dansk Juletræ, sendt af min Far med sidste Skib! Med hvilken Fryd sang vi ikke danske og grønlandske Julesange, mens vi klippede Julestads.

Endelig oprandt Juleaften! Overalt Lys, Festlighed og glade Ansigter. Julehøjtiden indleddedes med Gudstjeneste i den gamle Kirke nede ved Havet! Menigheden synger de gamle kendte og kære Julesalmer. Viceprovsten læser Juleevangeliet; langs Stolerækkerne leger Smaabørnene en stilfærdig Tagfat; af og til smutter en lille sorthaaret Unge hen til sin Mor for at faa en lille Mælketaar! Hjemme venter Julemaden: Sælkød, Spæk, Julekage og Kaffe. Flokke af Gæster kommer ind, andre gaar deres Vej! Hen paa Natten samles de unge for at synge. I den gnistrende kolde Nat gaar den lille Flok fra Hus til Hus syngende de kendte og elskede Julesalmer; alle Døre aabnes for dem. Cigaretter og Julekager bliver budt, og glade Julehilsener udveksles, og de unge drager videre paa deres natlige Sangerfærd. Julegaver giver man i Grønland allerede om Morgenen! De unge Mænd forærer kulørt Brodergarn og fine Brocher, og er der en, der er saa flot at forære et helt Skind bort, saa véd man Besked!!

Nu følger en hel Række af festlige Dage! Dansen gaar hver Aften i »Tømmersjoppen« eller i de smaa Huse; det gælder om at benytte sig af Indbydelserne til »Dansemik«, en skønne Dag er det igen Hverdag, man trækker i Dagligtøjet — og snart vender Lyset og den lange Dag tilbage!

Maa jeg slutte denne lille Epistel med at sende en hjertelig Hilsen til gamle Elever og ønske dem en god Jul og et godt Nytaar.

Karen Agnete Oxenvad.

Peter Kobæk.

*»Ingen kender dagen,
før solen går ned.«*

Denne salmelinie måtte man som så ofte tænke på hin sommerdag, da budskabet kom om Peter Kobæks død, en ung, rask mand gik som sædvanlig til sit arbejde og »lå før aften så stille og død.«

Dyb sorg betog alle os, som kender hans familie og ham, og her i årsskriftet skal der fra hans skole lyde et par ord om ham.

Han var en god dreng og en flittig elev, som både lærerne og kammeraterne satte stor pris på. Efter eksamen uddannede han sig videre, så han fra sine pladser fik de bedste vidnesbyrd som en dygtig landmand og også som et pålideligt og godt menneske. Jeg tror, at de lærere, som kendte Peter Kobæk, og hans kammerater er enige med mig, når jeg siger: »Æret være Peter Kobæks minde!«

Karen Nielsen.

Jørgen Kej.

Netop som årsskriftet skal gå i trykken, har vi modtaget budskabet om, at en af vore gamle efterskoleelever fra vinteren 1947—48, *Jørgen Kej*, søn af gårdejer Johs. Kej, Kirke Søby, har mistet livet ved en færdselsulykke.

Søndag den 29. oktober var Jørgen sammen med sin broder Hans taget på besøg i Fjelsted, og netop som de havde forladt rutebilen, blev Jørgen ramt af en forbigående bil og dræbt på stedet. Det gjorde det dybeste indtryk her på skolen, da vi næste morgen læste om ulykken i avisen, vi havde ondt ved at fatte, at det virkelig var sandt.

Vi har gennem de tre børn, der fra hjemmet på Lunds-dal har søgt skolen her, fået indtryk af et smukt og inderligt forhold mellem forældre og børn. Hans og Karen tog eksamen herfra. Jørgen ville efter endt efterskole ud i landbruget, og der lyder fra alle sider lovord over hans flid og dygtighed, sådan som vi også lærte ham at kende. I den store flok af efterskoleelever skilte han sig ud både ved sit lyse udseende og sit lyse, rene sind. Man lagde mærke til Jørgen, selv om han med sit beskedne væsen helst ønskede at være i baggrunden. Alle hans kammerater

kunne lide ham. Sidst var han på skolen ved elevmødet i sommer; da talte vi netop om hans fremtid. Alt så lyst og godt ud, som det måtte gøre, fordi Jørgen var, som han var. Og nu er det altsammen forbi.

Vi véd, at slaget har ramt hans forældre og søskende hårdest. Men også for os andre har det lagt en skygge ind over dagen, som han var med til at gøre lys. Vi vil alle, hans kammerater og hans lærere, forenes i et: Æret være Jørgens minde!

Gunnar Olsen.

Hilsener.

Vi har bedt en del tidligere lærere og funktionærer ved skolen (dog ikke de aller »yngste«) om her gennem årsskriftet at sende en hilsen til gamle elever og bekendte og fortælle lidt om sig selv. Her er de indkomne breve.

En venlig hilsen til vore tidligere elever fra Glamsbjerg med tak for de gode år, vi havde sammen. — Efter seks års virksomhed i Svendborg er jeg nu efter sommerferien flyttet til Søborgskolen i Gladsaxe. Jeg har endnu ikke fået lejlighed, og min kone, Bjarne og Helle (eet år) bor endnu i Vejstrup. — Jeg træffer af og til gamle elever; f. eks. traf jeg en dag i s-toget en 2 m høj flot flyver-kaptajn, der hedder Aage Dolleris. Han er ikke billig mere.

De bedste ønsker for julen sendes jer fra

Magda og Tage Byrnak.

Jeg vil meget gerne være med til gennem Aarsskriftet at bringe de Lærere og Elever, der husker mig fra mit Arbejde paa Skolen i Glamsbjerg, en Hilsen og en hjertelig Tak med Ønsket om en god Fremtid for dem alle.

Da jeg forlod Friskolen i 1944, fik jeg Arbejde her i Herning paa Hotel »Herning«, et Hotel med et Personale paa 22 Mand. Jeg har nu været her i 6 Aar og har gode Dage iblandt de gæve Jyder.

Mange Hilsener!

*Johs. Damgaard,
Hotel »Herning«.*

Kære gamle elever!

Nord fra og syd fra,
 fra øst og fra vest
 flyger over Danmark den farende blæst.
 Hvor vi så går,
 stryger dens fingre igennem vort hår.

Ja, sådan synger L. C. Nielsen, og i dag er der sat melodi til, en melodi, som har noget truende ved sig, noget efterårsagtigt, siger man. Nu falmer skoven trindt om land — — —

Men oktober har også noget andet end blæsten: Den er frem for alt den måned, da naturen her i Danmark får sit skønne farvespil, en skønhed, som vort lille, åbne land kan måle sig med hvilke som helst andre lande, man vil nævne. Hvad der i denne tid foregår i træerne, véd I, og det skal ikke skrives her; det er jo forberedelse til at modstå vinteren.

Når jeg rejser hjem i efterårsferien og fra toget ser Vejle-skovene i al deres pragt, tænker jeg: Det gør jo ikke noget, at I (træerne) må miste hele dragten, for netop derved får I jo kræfter, så I kan klæde jer i nyt skrud til våren!

Gid vi mennesker kunne eje samme evne til at modstå trange tider.

En venlig hilsen!

Karen Nielsen.

Da Lærer Planck engang spurgte mig, om jeg kunde tænke mig at skrive noget til Aarsskriftet, syntes jeg, det var helt hen i Vejret; men da han nu skrev til mig om det, kom jeg til at tænke paa, at jeg jo er meget glad for at høre Nyt fra eller om jer, jeg kender fra min Glamsbjergtid, og at I maaske har det paa samme Maade, og saa vil jeg da prøve at skrive en lille Hilsen.

Da jeg rejste fra Skolen samtidig med Skrivers Septem-

ber 1944, var jeg hjemme en kort Tid, min Far var lige død, saa der var nok at gøre i flere Retninger; men saa havnede jeg ellers her i Aabenraa hos daværende Borgmester Fink. En Uge efter jeg var kommet, døde Fru Fink, og jeg blev her saa og skulde prøve at være Husbestyrerinde. Det er i et stort, gammelt, kønt Hus, jeg befinder mig. Det er bygget i Aaret 1763 og er saaledes et af Byens ældste, da Aabenraa i 1735 hjemsøgttes af en Brand, fremkaldt ved Uforsigtighed, der lagde store Dele af Byen, der dengang hovedsagelig bestod af Træhuse, i Aske. Det er en gammel Købmandsgaard, hvor der nu i Gaarden er indrettet Lager og Tørreri for »Sønderjysk Frøforsyning«, en Virksomhed, som det sikkert kunne more dem af jer, der er Landmænd, at se. — Om Sommeren har vi et dejligt Sommerhus ude ved Fjordens Sydside, med stor, god Have og Strand og en herlig Udsigt over Land og Vand, i klart Vejr omtrent til Glamsbjerg, i hvert Fald til Fyn paa Assensskanten.

Jeg har været vældig glad for at være her i Aabenraa, og jeg vil meget anbefale jer alle at tage et Ophold her i Sønderjylland, kortere eller længere — helst længere.

Jeg er glad for, jeg fik Lov at opleve 1945 her, det var alligevel her, Englænderne kom først og Tyskerne sidst.

Skal jeg fortælle om en bestemt Oplevelse, skal det være en Afstemningsfest, jeg var til i 1945, den 10. Februar, da det jo var 25 Aar siden, Afstemningen fandt Sted. Tyskerne havde forbudt alle Fester, men Borgmester Fink havde faaet Indbydelse til en privat Sammenkomst og var saa flink at tage mig med. Det var hos H. P. Hanssens Datter og Svigersøn, Direktør Kr. Hansen i H. P. Hanssens gamle Hjem, et værdigere Sted kunde man vel næppe samles den Aften. Hvor mange vi var, véd jeg ikke, men der var dækket festlige Borde til saa mange, som kunde rummes i fire store, kønne Stuer, pyntede med Blomster og levende Lys og Flag, bl. a. det Silkeflag, H. P. Hanssen fik som Gave af danske Kvinder i 1920.

Og saa blev der talt og sunget den ganske Aften, Minder fra Afstemningsdagen og Tiden før og efter. I kan tro, der var Varme i Sangen, ogsaa da vi sang Nr. 450 og gentog sidste Vers:

»Ja, tro do mæ, aa faar vi e Tysker' astæj,
 — en Daw jøst for dæj aa for mæj, —
 saa holder vi et Hølte (Gilde), der aller førr æ nævn,
 vi bliver glaj, som vi aller æ blewn!«

Det var Lørdag Aften, og om Søndagen kom de første Tog med tyske Flygtninge hertil, de blev indkvarteret i Skolen her lige ved Siden af. Det var et knugende Syn at se alle de stakkels Mennesker gaa forbi med deres Bylte, selvfølgelig mest gamle og Børn; der kom kort efter en Mæslingeepidemi, som en Masse af de stakkels udsultede Børn bukkede under for. Det er saa gribende og trist et Syn at se alle de mange smaa Grave, mange med flere Søsken i hver, som først er gaaet alle de Strabadser igennem, mange er helt ovre fra Østtyskland, og saa kommet herop og dø under de Forhold. Nu er der saaet Græs over Gravene, og de bliver holdt klippede og rene, men Navnene slettes efterhaanden ud paa de mange smaa hjemmelavede Kors, og mange af dem er der vel slet ingen, der kender eller tænker paa mere.

Men saa kom jo de lyse Majdage. I Dagene forud gik sære Rygter om, hvor langt mod Nord Krigen nu rasede, og vi ventede den faktisk her. Hver Dag kom de hvide Røde Kors-Busser med Mennesker fra de tyske Koncentrationslejre, og Sirenerne tudede flere Gange i Døgnet. Men saa kom hin 4. Majaften. Udsendelsen fra B. B. C. var ikke afsluttet endnu, da Modstandsbevægelsens Repræsentanter her i Byen stod i Stuen, og saa fulgte der nogle livlige Dage og Nætter med adskillige Opringninger paa dansk og tysk og engelsk. Den 5. om Morgenen gjaldt det om at komme op, faa Huset lidt i Orden, Flaget op og Flag i Vinduerne, og saa ud at se paa den pyntede By, der vrimlede med glade pyntede Mennesker. Allerede om Aftenen

kom de første Englændere hertil for at overnatte paa »Folkehjem«. Rygtet lød, da vi var ved at dække Aftensbord: »Nu kommer de!« og vi af Sted hen til et Gadehjørne, de vilde passere, og hvor der allerede var sort af Mennesker, og hvor der var Jubel, hver Gang en Bil med Frihedskæmpere eller Politi kom forbi, men dødsens stille, naar Tyskerne passerede. Og saa endelig dukkede de op i de senere saa kendte smaa Kampvogne og Jeeps, og Jubelen var endeløs; baade Danskere og Englændere lo og græd, og snart kunde Bilerne næsten ikke køre for Mennesker og Blomster. Foran »Folkehjem«, hvor der før har fundet mange festlige Møder Sted, var Trængslen enorm.

Redaktør Franz von Jessen var tilfældig til Stede og bød, som den første Dansker, »Ørkenrotterne« velkommen hertil som vore Befriere, og en af Englænderne sagde nogle faa Ord, vi sang den danske og den engelske Nationalsang, og endelig Kl. halv 11 maatte vi hjem og have et Stykke Mad ved det halvfærdige Bord.

Og saa fulgte mange andre skønne, festlige Stunder de næste Dage; men det kan ikke hjælpe, jeg begynder at skrive om det, det har jo ogsaa andre gjort saa meget bedre, jeg vilde bare gerne fortælle lidt om, hvordan jeg oplevede 10. Februar og 5. Maj 1945.

9. April 1940 oplevede jeg jo i Glamsbjerg, og den husker vi vist ogsaa alle. Men foruden den tunge Dag husker vi heldigvis ogsaa mange gode Dage; det er helt mærkeligt at tænke paa, at I, der rendte rundt og hjalp med Borde og Kopper ved Torsdagsmøderne og kom og snakkede ved Køkkenvinduet, nu er store ærværdige Mænd og Kvinder, det kunde være morsomt at møde nogle af jer igen, jeg kunde sikkert slet ikke kende jer; men jeg vil ønske, I har det godt hver især, hvor I befinder jer.

Og hermed sender jeg saa de bedste Hilsener med Ønsket om en god Jul og en god Fremtid til dem af jer, jeg kender, og til den gamle Skole med de næsten helt nye Kræfter i Skolestuer og Køkkenen og ogsaa snart nye Lokaler.

Alma Bruun.

Da vi i begyndelsen af sommerferien 1947 forlod Glamsbjerg, var det for at prøve, hvordan arbejdet i folkeskolen var. Efter at have holdt sommerferie flyttede vi ind i lejligheden, vi havde fået tildelt. I denne by — Arden — var vi i 9 måneder. Måske var det et held for os, at vi der fik at prøve, hvad socialdemokrati i sin værste form vil sige. Der var intet tiltalende der uden naturen — Rold skov og Rebild bakker — og det var i hvert fald ikke nok for os. Vi besluttede at stikke af, og lejligheden bød sig i slutningen af febr. 1948. Jeg slog til og kom til Lundby Realskole i Sydsjælland. Vi kunne ingen lejlighed få, og min kone måtte derfor søge et lærerindeembede ca. 10 km fra Lundby. Her bor vi nu i en god lille lejlighed, der hører til min kones embede. Jeg bruger min cykel og toget hver dag til realskolen. Der har jeg som i Glamsbjerg geografi; desuden sang og gymnastik, lidt regning og dansk.

Vi har det godt her i Næs skole; naturen er pragtfuld — vand, skov og Knudshoved odde lige uden for døren. Vi spekulerer ikke på at flytte — dette være sagt af hensyn til gamle bekendtes rejsen forbi.

Til slut sender vi begge de bedste hilsener.

Krista og Aksel Lindegaard,
Næs skole, Vordingborg.

Nyt om gamle elever.

Eksamensholdet 1942.

Marie Axelsen er blevet uddannet som Barneplejerske og har passet Børn baade i Sverige og Belgien. I Juli Maaned i Aar blev hun gift, men fortsætter foreløbig sit Arbejde paa Børnehjemmet Solbakken, Valby.

Jørgen Broholm har været paa flere store Gaarde her i Landet, men er nu draget til Canada for at se og lære noget nyt.

Carl Hededam Christensen, den store Matematiker, er selvfølgelig beskæftiget med Tal; han har været paa Visensbjerg og Røjle Kommunekontorer og er nu siden Nytaar 1949 Kommunekasserer i Kauslunde.

Ernst Bruun Hansen har været hjemme i Knarreborg og lavet Havemøbler og lign., men er fornylig blevet optaget paa Blindeinstituttet i København.

Grethe Ejdrup Hansen har arbejdet som Fotografmedhjælper i Odense i 3 Aar, men er for Øjeblikket i Huset efter at have været paa Sorø Husholdningsskole. Er lige blevet forlovet med en Pressefotograf i Odense.

Herluf Hansen er Mejerist og arbejder for Tiden hos sin Far i Haarby. Han er blevet gift.

Johs. Hansen har opholdt sig i Aarhus nogle Aar, men har de sidste 2—3 Aar været paa Kontor i Aaløkke Vognmandsforretning, Odense. 15. Okt. holdt han 1 Aars Bryllupsdag.

Else Marie Højberg. Kontordame hos Dæhnfeldt, Odense, i 3 Aar og derefter et Aar i England i Huset, hvor hun blev saa perfekt i Engelsk, at hun nu er Korrespondent i et Rør- og Sanitetsfirma i Odense.

Agnete Dahl Jacobsen har taget Lærerindeeksamen paa Gedved Seminarium, men blev kort efter gift med sin Fætter; de har et Landsted i Ellehøj paa Sjælland, og Nete har nu kun sin lille Pige at »undervise«.

Peter Jensen har været Sekondløjtnant, men er gaaet tilbage til sit Fag og arbejder paa et større Snedkerværksted i Odense; han er gift og har en lille Dreng.

Arne Eg Larsen har gaaet paa Kursus i Kerteminde og har bl. a. været Vinterlærer paa Nr. Broby Efterskole. Han er nu gift og Friskolelærer i Højby.

Niels Oluf Lund har vist sig som en meget stabil Mand, idet han de sidste 7 Aar har været ansat i Dansk Plantage Co. A/S, Odense (Frukt en gros og Eksport), hvor han nu er Prokurist.

Else Mose er ligesom Rie uddannet Barneplejerske og har ogsaa været i Sverige og Belgien. I Juli 49 blev hun gift med en Boghandler i Haslev, og de har lige faaet en lille Pige.

Kaj Nielsen læser til Dyr læge paa Landbohøjskolen og mangler nu kun 1½ Aar.

Arne Gents og *Nygaard* har det været umuligt at faa nogle Oplysninger om inden Redaktionen Slutning, men maaske er der nogle, der kan fortælle lidt om dem.

Grethe Ejdrup Hansen.

Efterskoleholdet 1947—48.

Naturligvis har en del af pigerne foretrukket det huslige arbejde. Mange er efterhånden blevet helt dygtige på det område. Således er *Åse Tellerup* nu nået så langt, at hun højst een gang om ugen serverer sveden grød i »Verninge Købmandsgård«. *Karen Marie* og *Karen Margrethe* bager pandekager m. m. henholdsvis hos trælasthandleren og ostehandleren i Glamsbjerg. Om pandekagernes kvalitet

nævnes intet. *Birthe Sørensen* er i Assens — forlovet med en mekaniker —, og *Inge Kærsgård* søger at holde styr på 4 rollinger på en gård ved Højby. *Åse Andersen* og *Margit* vil lære den finere husholdning og har taget plads på henholdsvis Væringe og Krengerup; Åse som kokkepige og Margit som husholdningselev. *Tove Pedersen*, *Inger Frislund* og *Erna Lyhr* holder hus hjemme.

Enkelte af drengene er gået til landbruget. *Niels Risbjerg* har plads på Hanses Odde ved Fåborg. *Axel Præstkær* er fodermester på »Kørbitzdal« ved Ringe.

Nogle er gået forretningsvejen. *Eva Toftager* er i manufaktur-lære i Fåborg. *Kaj*, *Emil* og *Elmer* er diskenspringere i henholdsvis Frøbjerg og Gerskov brugsforeninger, mens *Svend Åge* står bag disken hos købmand Aagaard i Assens. Hvis I kommer til Fåborg, skulle I gå ind til bageren på Torvet og smage på *Ejnar Borregårds* bagværk. *Rita* er ved at uddanne sig til fotograf hos L. C. Boe, og *Kai Axelsen* maler stakit i Turup. *Bent Horsdal* er i snedkerlære i Glamsbjerg, og *Karl Jakobsen* og *Alex* er elektrikerlærlinge henholdsvis i Brobyværk og Glamsbjerg. *Ole Højberg* ser sig om, han sejler med »Laura Mærsk« mellem Østen og Amerika. Endelig kappes *Anders Møller* og *Erik Andersen* om at slide II reals skoleborde.

Lise Eg Larsen.

Eksamensholdet 1950.

Frode og *Poul* læser til studentereksamen på Rungsted statsskole, *Jørgen Hansen* på Birkerød statsskole og *Hans Kej* i Odense. *Jørgen Larsen* og *Gunnar* spreder møg, kører roer, og hvad der ellers hører til en landmands arbejde. *Færch* skal på Dalum landbrugsskole til vinter, og *Johannes* er hos landinspektøren i Hårby. *Sigrid* holder hus for

sin morfar i Støvring, og Birthe er hjemme. Ida har fået plads på en gård ved Rudme, og selv skal jeg til november til Hanses Odde ved Fåborg, det er ligeledes på en gård.

Lise Eg Larsen.

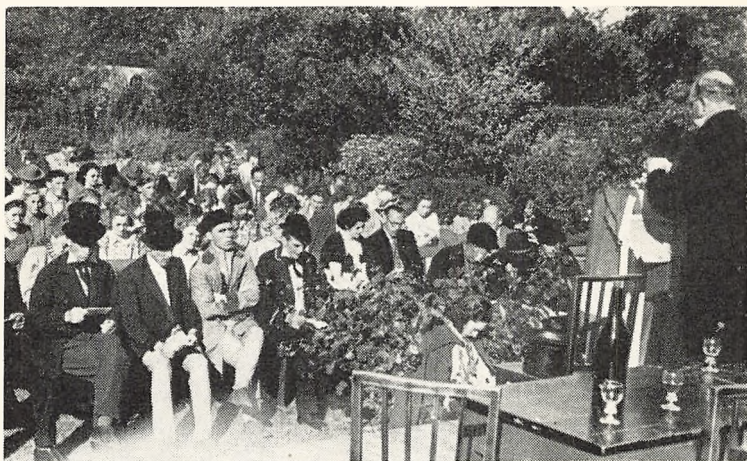
Eksamensholdet 1950.

Fra november til november.

Igen er et år gået til ende. Vi begynder at skimte julen forude — og med den følger arbejdet med årbogen. Der er vist ingen tvivl om, at mange gamle elever med glæde læser denne lille bog med bud fra det daglige liv på skolen. Når jeg nu sidder og skal samle nogle indtryk fra det forløbne år, er det slet ikke så let at få begyndt, for det er jo meningen, at jeg skal fortælle lidt om de begivenheder, der har været på skolen, og det, jeg husker bedst og holder mest af, er det daglige liv, uroen om morgenen, den fred og ro, der falder over skolen, når hver har fundet sin plads i klasseværelset, frikvarterets uro, som jo er et udtryk for livsudfoldelse og livsglæde, det evigt pulserende liv, der er på en skole.

Men jeg må jo i gang med at fortælle om årets begivenheder. Den 2. nov. modtog vi efterskoleholdet. Dagen oprandt med strålende sol, og kl. 15.30 samledes vi ca. 250 i salen ved kaffebordene. Der blev sunget og budt velkommen, og min mand talte om de 14—18-åriges indstilling til tilværelsen.

De første dage går med at finde sig til rette på skolen, der er prøver i dansk og regning, der skal overstås, bøger, der skal købes, håndarbejde, der skal sættes i gang, og mange andre ting, der skal ordnes, inden man falder ind i den daglige arbejdsrytme. Men inden der er gået lang tid, har man fundet sin plads i skolen, og når arbejdet i skolestue, gymnastik- og sløjdsal er kommet i rolig gænge, begynder man at spekulere på de traditionelle fester. Allerede inden efterskoleeleverne ankom, har »realerne« væ-

»Væveren fra Mern.«

ret »på kontoret« og indhentet tilladelse til at afholde deres fest. Prøverne til underholdningen tager deres begyndelse, og da vi overværer resultatet af anstrengelserne den 26. nov., er det en fornøjelse at se, hvor smukt de forskellige optrædende røgter deres hverv. Der er mange gode og lødige ting imellem, bl. a. sang Frode og Gunnar gluntarne; deres stemmer klang fint sammen.

Den 19. november var hele skolen på 1. og 2. klasse nær på Odense teater. Vi så »Elverhøj«; det var en god og festlig forestilling, som vi alle havde megen glæde af.

Onsdagsmøderne bestod i fjor af forskellig underholdning: oplæsning, fortælling, foredrag o. l. arrangeret af skolens lærere. En af de aftener, vi især husker, var en Carl Nielsen-aften, som Else Jespersen var ånden i. Ungdomsforeningen var inviteret. Else Jespersen læste og fortalte træk af Carl Niensens bog »Min fynske barndom«; et til anledningen opstået kor sang nogle sange og et uddrag af »Fynsk forår«, til slut hørte vi et par Carl Nielsen-grammofonplader — det var en god, hyggelig og lærerig aften.

»Væveren fra Mern.«

Den 14. december havde skolen sit julemøde med luciafest. Et kor fra børneskolen indledte med at synge; salen var mere end fyldt, da luciaoptøget med Hanne som lucia ankom. Til fru Schultz's og frk. Jespersens smukke, tostemmige sange skred det højtidelige optog gennem salen. Peter og Karsten var et par drabelige romerske soldater og Kristian en flot bager. Så sang børnene igen et par af vore smukke julesalmer, Elsebeth fremsagde julevers, og Ingrid læste et par af Kaalunds fabler. Kaffebordene var fint pyntet med små adventskranse, lys og de kendte julebukke, alt sammen fabrikeret af lærerinder og elever. Til slut talte min mand om julen ud fra Grundtvigs digt: »Nat i østen er ej så lang.« Fra mange sider har vi fået at vide, at det var et ualmindelig smukt julemøde.

Ja, sådan står tiden før jul i festernes tegn — stadig er der et hold, der øver sang, komedie, sketch eller lignende. Til julefesten for de voksne elever den 22. december havde lærer Uhrenholdt indøvet provst N. J. Ralds drama: Hroar og Helge — i mange aftener sled både instruktør og skuespillere, men resultatet blev rigtignok også en fore-

stilling, der kvalitetsmæssigt lå langt over, hvad vi ellers har set af julekomedier på skolen. Både den fine opstilling med flotte kulisser og talekor virkede fint; vi vil sent glemme Betty som flot korfører.

Dagen efter blev der givet juleferie. Den samme forventningsfulde stemning som altid op mod jul griber skolen; overalt dufter der af gran og lys, og fra alle klasser lyder der julesang. En mindre ildløs i 5. klasse, hvor alt julevattet gik op i røg, havde nær gjort skår i glæden, men blev dog slukket i tide. Ved middagstid tømmes skolen, små og store drager hjem for at holde jul.

Den 5. januar afholdtes som sædvanlig børnenes julefest; det er hver gang en stor oplevelse for børnene, som de glæder sig til hele året.

Den 7. januar holdt ungdoms- og gymnastikforeningen nytårsfest. Der var underholdning af Glamsbjerg herrekor, oplæsning af min mand og kaffebord med »20 spørgsmål til professoren«, og så var der bal. I januar foretog medlemmer af ungdoms- og gymnastikforeningen en vellykket udflugt til Sydslesvig med folkedans og en lille enakter: »Hun, som bærer templet«, under ledelse af henholdsvis frk. Espensen og lærer Uhrenholdt.

Den 26. februar kom så efterskolens fest for »realerne«. Frk. Bolet instruerede. Først modtog man fine indbydelseskort, som var skrevet på rim og med noder. Til indledning havde Ove forfattet en morsom sang. Der sluttedes med bal. Og så er det vist slut for dette år med fester arrangeret af eleverne.

Vi nærmer os efterskolens afslutning. Mod sædvane er de fleste sygdoms- og forkølelsetilfælde overstået, så nu tages der fat, for at alt kan være færdigt og i orden inden hjemrejsen. Den 30. marts havde vi så afslutning. Det er morsomt at gå og betragte det synlige resultat af årets arbejde. Der er nedlagt mange timers slid både af lærere og elever i alle disse skriftlige arbejder, håndarbejder, sløjdarbejder og i gymnastikken. Vi havde den sædvanlige

mannequinopvisning med alle de fine kjoler i dagligstuen. På sløjdsalen var der en ualmindelig smuk udstilling med mange små, fine arbejder. Gymnastikken forløb fint. Drengene fra efterskolen var lige ved at gøre pigerne rangen stridig. Kl. 17 var der fællesspisning, min mand talte, og Ove Jensen takkede kammerater og lærere og overrakte os en dejlig forårsbuket. Senere var der en festlig opvisning af 50 folkedansere for børneskolen. Og så dansedes der på livet løs til kl. 22.30.

I løbet af aftenen blev der taget afsked. Der var for det første 5. klasses elever. Først nu går det op for dem, at det er slut med skolegangen. Det har tit været drøjt med den skolegang; det er utroligt, hvad de lærere kan finde på, man skal lære. Men nu, da det er ved at være alvor med at forlade skolen, griber det alligevel en så underligt om hjertet; man ser på kammeraterne og bliver pludselig klar over, at der er noget, der er forbi. Afskeden kommer knapt så meget bag på efterskoleeleverne; de har forberedt sig på det længe, men alligevel er det slemt at få sagt farvel til skolen og kammeraterne, og der går nok et par dage, før man finder sig selv igen.

Når der så i løbet af nogle dage er faldet ro over skolen, kan vi, der er tilbage, gå og komme til at længes efter alle de bortdragne kendte ansigter, for selv om vinterens efterskole er en urolig tid, bringer den så meget liv med sig, at det føles som tomhed, når den er borte.

Den 1. april arriverer de nye elever i 1. real. Jeg synes nu altid, at det må være lidt trist for dem den første tid. Vi er alle på skolen trætte og udasede efter vinterens strabadser, desuden er vi optaget af de hold, der nu skal begynde årsprøve og eksamen. Samtidig kommer de små, der skal i skole for første gang. De er ikke forsagte, de har det sjovt. I løbet af få timer er de hjemme og tager skolen i besiddelse med en selvfølgelighed, der forbløffer os hver gang. Vi har en herlig flok på 22, som der nok kunne fortælles nogle morsomme historier om.

Den 7. maj deltog 4. og 5. klasses piger under frk. Espensens ledelse i et børnegymnastikstævne på Frøbjerg. Af vinterens efterskoledrenge var mødt 26, som ledet af lærer Schultz lavede fin gymnastik, navnlig i betragtning af, at de ikke havde trænet i over en måned. Det var vældig rart at se dem igen.

Den 10. juni havde vi udflugt til Damsbo med de små klasser og en del forældre. Vejret var koldt og blæsende, men vi blev godt modtaget på Falsled kro, hvor børnene legede og morede sig dejligt. De ældre klasser havde fire dage senere deres udflugt, der gik til Fanø. Heri deltog også en del forældre. Der startedes med toget fra Glamsbjerg kl. 8, og ved middagstid sejlede vi over fra Esbjerg til Nordby, hvor busser holdt parat og kørte os gennem det ejendommelige landskab til det idylliske lille Sønderho med de smukke gamle huse og snævre gader, som nærmest ligner stier. Derfra kørte vi den kilometerlange tur ad strandbredden til Badet, hvor vi drak kaffe, og børnene badede og legede. På hjemturen havde vi en times ophold i Esbjerg; den benyttede vi til sammen med mange hundrede andre skolebørn at vinke farvel til englandsbåden. Sent om aftenen nåede vi Glamsbjerg, trætte, men enige om, at det havde været en herlig tur.

Valdemarsdagen havde skolen indbudt til et havemøde, men p. g. a. det kølige vejr måtte det holdes i salen. Forfatteren, bibliotekar Martin N. Hansen talte om den nye litteratur. Ellers har vi jo vore møder vinteren igennem. Før jul læste forstander Isen, Nørre Broby, på udmærket måde Martin A. Hansens novelle »Høstgildet«. Efter jul opførte dilettanter fra året før »Henrik og Pernille«, skoleinspektør Valdemar Sørensen talte om fredssagen og lærer Uhrenholdts amatører opførte »Hun, som bærer templet«. I marts var der kirkeligt møde med pastor Høirup, Ejby. 5. februar havde Midtfyns hovedkreds sit vintermøde her, og der har også været talt af pastor Søren Andersen, Hvej-

Elevmøde 2. juli 1950.

sel. Organist Aage Lund og frue, Randers, holdt en fortrinlig musikaften midt i marts.

Første søndag i juli er elevmøde-dag. Allerede til aftenbordet lørdag aften var mødt mange gamle elever, og da ballet tog sin begyndelse — Frits Fynbo spillede — var der fuldt hus. Søndagen oprandt med flaghejsning og gudstjeneste, hvor pastor Frankov Petersen prædikede.

Programmet om eftermiddagen var henlagt til haven. Min mands foredrag handlede om skolens opgaver i dag, amatører fra Midt fyns hovedkreds opførte »Væveren fra Mern«, lærer Schultz var blandt de optrædende. Stykket blev vældig godt spillet og vakte megen begejstring. Om aftenen var der koncert, hvor fru dr. Kirketerp, Assens, og jeg spillede.

Derefter sang en kvartet fra Haarby både smukt og dygtigt. Ved det efterfølgende kaffebord hyggede vi os med sang, taler og samtaler, inden hver drog til sit. Så var det sommerferie. Eksamensholdet var dog endnu ikke færdigt; dets afslutning fandt først sted den 6. juli. For-

ældrene var med, min mand, gårdejer Beck-Nielsen, Dalby, og Færch talte, jeg ved såmænd næsten ikke, hvem der gjorde det bedst, men alle resultatene var fine, så det var ingen sag at holde fest.

I ferien samlede vi kræfter i Sydfrankrig sammen med moster Karen og havde nogle vidunderlige dage der. Frk. Espensen var så langt som i Spanien, og hr. og fru Schultz i Finland, så vi fik set kloden efter.

Ungdoms- og gymnastikforeningen havde sin høstfest den 9. september. Lærer Malling læste dygtigt sin fars skuespil »Formående venner«.

Efterårsmødet var i år d. 17. september. Harald Grønberg og pastor Rørdam Clausen talte. Om aftenen viste lærer Petersen, Hundstrup, filmen »Vi triller til Rom«.

Forældredagen den 25. september var godt besøgt. Trods styrtende regn strømmede forældrene til hele dagen. Om aftenen holdt min mand foredrag om opdragelsen og den moderne børnepsykologi.

I løbet af året har vi haft besøg af og breve fra adskillige gamle elever. Det skal I have tak for; det glæder os altid at se jer og høre lidt om, hvordan det går jer. Her på skolen går alt, som da I var her, og alligevel synes vi, at hvert elevhold har sit eget præg. Og så vil jeg slutte min beretning med et lev vel og på gensyn til elevmødet samt mange hilsner fra børnene og jeres

Marie Olsen.

Lærerskifte.

Det svundne år har bragt store forandringer i skolens lærerstab. Det er efterhånden blevet så mærkbart med lærermangelen, at de unge næsten kan få, hvad de peger på. Det er klart, at det giver en vis uro i blodet, at verden i den grad står en åben, at den endogså venter en med åbne arme. Der er ikke noget at sige til, at unge lærere ønsker at se mere end een skole og skoleform, før de ligervis som østersen sætter sig fast, men det betyder ikke, at vi ikke af og til ved skolerne kan sende en venlig tanke til de gode gamle dage, da man i hvert fald tjente syv år for Lea og ikke sjældent tog syv til for Rachel.

Til april måtte vi sige farvel til Else Jespersen, som efter tre år her fik ansættelse ved Skodborghus skole ved Vejen. I den tid, Else Jespersen var her, lærte vi hende at kende som en dygtig og uhyre samvittighedsfuld lærerinde, som navnlig de små klasser satte meget højt. Men også blandt de unge blev hun meget afholdt, hun har så mange af de gode egenskaber, der gør det muligt for hende på en gang at bevare en naturlig respekt hos dem og på den jævreste måde være kammerat med dem.

Ved sommerferien flyttede lærer Uhrenholdt sine teltpæle til Læsø, den fjerne ø i Kattegat. Han var i vinterens løb blevet gift med Bente Oxenvad og bliver således i familien. Også han havde store muligheder for at betyde noget for de unge; hans gode begavelse, hans friske syn på mange ting og hans ofte originale måde at anskue dem på gik ind som et særligt islæt i skolelivet. Enhver lærer, der rejser, tager noget med sig, og vi synes hver gang, at vi sidder fattigere tilbage.

Hr. og fru Schultz Petersen havde i nogen tid næret ønsket om, at også de skulle opleve andre forhold. De kom hertil lige fra seminariet; jeg ved ikke, hvor længe de havde tænkt sig at være her, men det blev altså til 5 år. Derved nåede de at vokse så fast, at rødderne ikke kunne trækkes op, uden at det gjorde ondt — det er mit indtryk, at de ikke er sluppet lettere fra det end vi. For lille Birgitte, der af alle var blevet kendt som den værste lille charme-trold, har det jo nok ikke været så svært at finde sig til rette i Hedensted, hvortil de flyttede til september. Deres trofasthed over for det, der »foregik« på skolen, deres glæde over at være med i folkeligt arbejde kunne måske nok have peget i andre retninger end netop Hedensted, men måske er dette sted ligesom Glamsbjerg friskole også kun en station på en vej, der må kunne føre meget vidt.

Samtidig med at jeg siger tak til disse bortdragne for år og arbejde her, kan jeg da heldigvis byde velkommen til nye medarbejdere, ellers så det jo også sort ud. Efter sommerferien blev frk. Annelise Krogh lærerinde her. Hun har sin uddannelse fra den frie lærerskole (Kerteminde-Vestbirk-Ollerup), og det er første gang, skolen her har en medarbejder med denne uddannelse. Vi har efter de første måneder det allerbedste indtryk af, hvad en sådan uddannelsesform kan betyde. Fra 1. september blev lærer cand. mag. H. P. Stoltenberg ansat ved skolen. Han har sine fleste timer på kursus med dansk og fremmedsprog, fag, hvori han tidligere også har undervist til studentereksamen. Men iøvrigt har vi ikke været længe om at opdage, at han har sin altoverskyggende interesse på det historiske felt. Med sin omfattende viden og sin energiske måde at gribe tingene an på møder han med de bedste forudsætninger for at spille sit instrument i lærerorkestret.

Endelig kom nu til november lærer Kresten Broen hertil fra Taastrup. Han er af uddannelse landbrugskandidat, har som speciale gymnastik, hvori han er uddannet på statens gymnastikinstitut. Han har tidligere undervist ved det

landbrugsfaglige ungdomsarbejde, men har derudover også gjort sine erfaringer uden for landets grænser, bl. a. i Holland.

Vi går altså den kommende vinter i møde uden bekymringer i lærermæssig henseende, og allerede det er jo en stor ting. Elever mangler vi ikke. På efterskolen er der 68, på kursus 44 og i børneskolen 118, så at vi nu er i alt 230. Det er mere end rigeligt til den plads, vi har; men vi håber stadig på, at det nu ikke skal vare alt for længe, før også pladsspørgsmålet er løst. Der er tegn på, at dette håb går i opfyldelse.

Gunnar Olsen.

Efterskolen 1949—50.

Aage Nissen Andersen, Snave, Flemløse.
Hans Bent Andersen, Lundagergård, Assens.
Inga Andersen, Skovstrup, Knarreborg.
Inge Meta Andersen, Nakke Skovgård, Assens.
Niels Jørgen Andersen, Hårby Søndergård, Skanderborg.
Tove Lilly Andersen, Brigadevej 14, København S.
Ellen Bang, Ørsted, Rørmosehuse.
Lis Borch, Jægerspris.
Inge Broby-Madsen, Blangstrupgård, Turup.
Laurids Broe, Gummerup, Glamsbjerg.
Peder Ellemann, Moselund, Årup.
Bent Arne Hansen, Lundager, Assens.
Betty Hansen, Helnæs, Ebberup.
Gerda Hansen, » »
Hans Hansen, » »
Henning Møller Hansen, Hårby.
Herdis Hansen, Brøndstruplund, Uggerslev.
Ib Hansen, Nårup.
Knud Arne Hansen, Knold, Glamsbjerg.
Leif Voigt Hansen, Knarreborg.
Grethe Hestbech, Badstrup, Uggerslev.
Erik Hestholm, Hestholmgård, Assens.
Povl Aage Horsdal, Glamsbjerg.
Jytte Marie Høeberg, Brigadevej, København S.
Hans Jacobsen, Glamsbjerg.
Eskil Marker Jakobsen, Karlslundevej, Greve strand.
Kristian Lyth Jensen, Lille Hedegård, Veflinge.
Ove Rudolph Jensen, Helnæs, Ebberup.
Hans Ejner Jeppesen, Lille Vistorp, Assens.
Kristian Jeppesen, Nørrebjerggård, Fraugde.
Inge Jørgensen, Køng, Glamsbjerg.
Kirsten Jørgensen, Bylandsgård, Flemløse.
Else Knage, Gummerup, Glamsbjerg.
Inger Koch, Nærumgård, Nærum.
Hanne Ladefoged, Ladefogedgården, Flemløse.
Aage Larsen, Nørremarken, Knarreborg.
Eva Larsen, Mellemlund, Holmstrup.
Mogens Bang Larsen, Helnæs, Ebberup.
Poul Larsen, Mellemlund, Holmstrup.
Ingrid Lægteskov, Brunshuse, Ebberup.
Aksel Madsen, Strærup, Flemløse.
Mary Madsen, Ruerne, Flemløse.

Vagn Mortensen, Engholm, Dærup, Glamsbjerg.
 Erling Mose, Grønsbjerg, Flemløse.
 Betty Nielsen, Hølev, Marslev.
 Karla Nielsen, Kirkely, Ravnebjerg, Holmstrup.
 Vagn Nielsen, Glamsbjerg.
 Herluf Nørslund, Koppenbjerg, Flemløse.
 Jeggvann Olesen, Strandbygade 9 a, Esbjerg.
 Kaj Olsen, Refsvindinge.
 Ole Olesen, Lundager, Assens.
 Svend Olsen, Lundager, Assens.
 Johannes Pedersen, Køng præstemark, Glamsbjerg.
 Ebbe Hassing Rasmussen, Romerhus, Glamsbjerg.
 Grethe Rasmussen, Nårup, Knarreborg.
 Gunnar Rasmussen, Helnæs, Ebberup.
 Gunner Rasmussen, Højbjerg, Glamsbjerg.
 Hans Erik Rasmussen, Ny Visbygård, Ullerslev.
 Inger Elise Rasmussen, Skjoldmosegård, Tommerup.
 Minna Bloch Skovgaard Rasmussen, Skovgård, Gummerup,
 Glamsbjerg.
 Anders Peder Raun, Damgård, Glamsbjerg.
 Karen Ruegaard, Ruegård, Flemløse.
 Inge Simonsen, Nårup.
 Karen Skjoldmose, Kivsmose, Knarreborg.
 Inger Skytte, Lundegård, Gummerup, Glamsbjerg.
 Preben Thomsen, Nyborg.
 Karsten Runge Walther, Neldelhøjgård, Kølstrup.

Eksamensholdet 1950.

Birthe Beck-Nielsen, Dalby.
 Jørgen Hansen, Gummerup, Glamsbjerg.
 Sigrid Hansen, Glamsbjerg.
 Frode Jørgensen, Snoghøj, Fredericia.
 Poul Arnold Jørgensen, Glamsbjerg.
 Hans Kej, Lundsdal, Flemløse.
 Niels Larsen Kristensen Færch, Blære.
 Ida Eg Larsen, Gyfa, Glamsbjerg.
 Lise Eg Larsen, Gyfa, Glamsbjerg.
 Niels Jørgen Larsen, Næsgård, Sandager, Assens.
 Gunnar Olsen, Rørmosegård, Emtekær, Assens.
 Johannes Bøg Stenderup, Glamsbjerg.

Elevskolen 1949—50.

Regnskab for Aaret 1949—50.

	Indtægt		Udgift	
	Kr.	Øre	Kr.	Øre
Overført fra 1948—49	522	93		
Medlemsbidrag	1493	00		
Indvundne renter	14	18		
Porto			324	00
Portogodtgørelse	248	55		
Elevmøde	638	50	411	42
Årsskrift			1248	76
Boggave			25	75
Forskelligt	28	42	15	50
Ialt. . . .	2945	58	2025	43
Girobeholdning			248	48
Bankbeholdning			646	59
Kassebeholdning			25	08
Balance. . . .	2945	58	2945	58

Ovenstående regnskab er gennemgået og intet fundet at bemærke.

G l a m s b j e r g, den 11. Oktober 1950.

Marie Hansen.

Aksel Larsen.

*Vi ønsker nuværende og gamle elever en god jul
og et godt nytår.*

*Marie Espensen. Annelise Krogh. Marie Bolet.
Asta og Einar Sørensen.
Kathrine Rasmussen. H. P. Stoltenberg.
Kresten Broen. Anna Skriver. Karen Nielsen.
Marie og Gunnar Olsen.*

Bestyrelsen for Elevforeningen.

Lærer *Gunner Planck*, Døstrup, Sønderjylland (formand).
Ejvind Oxe Pedersen, Svendborg (næstformand).
Fotograf *Grethe Ejdrup Hansen*, Odense (sekretær).
Kontorist *Poul Bodi*, Svendborg.
Eva Ejdrup Hansen, p. t. Glamsbjerg.

Husk elevmødet den 30. juni og 1. juli.

